

GRIGORE
BĂJENARU

INELUL LVI
DRAGOS VODA

GRIGORE BĂJENARU

GRIGORE BĂJENARU

Inelul lui Dragos - Voda

Povestire istorică

E-book realizat după Povestirea aparută
în Colecția CLUBUL TEMERARILOR
EDITURA TINERETULUI 1968

Capitolul I

***În care aflăm de unde are voievodul Dragoș din
Maramureș un prea frumos inel de aur cu piatră de
smaragd, ce oglindește parcă tot verdele pădurilor, și
mai cunoaștem și o mică taină de dragoste***

Motto:

*„Dragoș, mîndru ca un soare,
A plecat la vînătoare!
Ghioaga și săgeata lui
Fac pustiul codrului!”
(Cîntec popular)*

spățul era în toi. Mesenii se aflau după sorbirea multor cupe de vin chihlimbarul, cînd limba se dezleagă, firea se înveselește și voia bună pune stăpînire pretutindenea.

Măcar că vremea era către sfîrșitul primăverii, nopțile maramureșene se lăsau cu răcoare, și boierul Lațcu ținuse să-și sărbătorească a cincizecea zi de naștere în sala cea mare de stejar a uriașei sale case, ce putea cuprinde peste o sută de oameni.

Bucuria boierului era că de astă dată masa lui fusese cinstită de către voievodul Dragoș al Maramureșului, care venise să ia parte la petrecere cu toată curtea lui de la Cuha.

Aci, la mare preț, se afla carnea de căpriori, mistreți, iepuri și fazani.

Sala avea o intrare largă, cu uși de tisă, înnegrite cu fum și bătute în fier, și două ieșiri în părți. În fund, peretele era întreg. Acolo, boierul Lațcu îl poftise pe voievodul Dragoș să se așeze, iar el pornise către celălalt capăt. Dar Dragoș îl chemase înapoi și-i spusese, zîmbind, cu prietenie:

— Locul de cinste nu poate fi decît la unul din capetele mesei. Se cuvine, dar, a-l împărți împreună! Rogu-te, deci, a sta în dreapta mea... Și dă poruncă să se înceapă ospățul!

Lațcu își plecă fruntea în semn de încuviințare. Dragoș ridică de pe masă cupa ce-i fusese umplută cu vin și grăi:

— Doresc să închin această cea dintîi cupă în sănătatea domniei tale, boier Lațcule, preaiubitul meu prieten și drag mie ca un frate bun și credincios. Să trăiești sănătos încă pe atît... și să te sărbătorim toți cei de la această cinstită masă, când vei împlini veacul. De asemenea, îi urez multă sănătate și ales noroc preafrumoasei domniei tale fiice Dana, precum și un soț vrednic de ea, și îmi arăt aci dorința de a-mi fi cît mai curînd cinstită fină de cununie!

Urale puternice se ridicară îa aer și toți mesenii își ciocniră cupele cu bucurie.

Dana, fiica boierului Lațcu, era vestită pentru frumusețea, bunătatea și hărnicia ei nu numai în ținutul Maramureșului, ci în tot Ardealul și în Țara Ungurească.

Răspunse Lațcu, îmbujorat de plăcere:

— Am să-i spun, măriia ta, și are să fie aceasta cea mai mare bucurie a ei. Și eu îți aduc marea mea mulțămîtită pentru aleasa cinste ce o arăți casei mele. Bine știi atît măriia ta, cît și prietenii și oaspeții noștri, că alt bun pe lume eu nu am decît pe această copilă, care n-a avut parte de mamă, din clipa în care s-a născut chiar. Să-i dea Dumnezeu norocul ce i-l dorim cu toți.

La aceste vorbe, unul dintre oaspeții ce se afla la marginea mesei dinspre intrare tresări dureros și dădu repede peste cap cupa ce abia îi fusese umplută, de parcă ar fi vroit să se amețească mai repede, ca să-și uite gîndurile ce-l frămîntau. Era un bărbat tînăr, subțire, dar bine făcut la trup, cu părul castaniu și ochii căprui. Purta straie verzi de vînător, încinse cu un cordon lat de piele neagră, bătut în nasturi de argint; și avea în stînga un junghi cu mîner de corn de cerb și teacă de piele scorțoasă.

— Ce e, Radule, cu tine, ce te-a neliniștit? îl auzi acesta pe tovarășul său de masă din stînga.

Tînărul vînător se uită la el, zîmbi îndurerat și nu-i răspunse. Apoi își îndreptă privirea spre capul mesei, unde voievodul Dragoș vorbea cu boierul Lațcu.

Semănau într-atît acești doi bărbați, de ai fi spus că sînt frați gemeni. Aceeași statură înaltă, aceeași privire semeată, plină de îndrăzneală, același păr negru, desfăcut în cărare la mijloc și revărsat în plete pe umerii lor lați.

O singură deosebire, la înfățișare: Dragoș își rădea barba și purta mustați lungi și întoarse în sus, iar boierul Lațcu purta barbă mare, bogată.

Și o singură deosebire la firea acestor doi bărbați: Dragoș era de o mare bunătate, pe cînd boierul Lațcu era aspru, neîndurat.

Și Radu Bradu îi iubea pe amîndoi deopotrivă, cu toate că Lațcu, căpetenia sa de oaste, îl înfruntase cu răutate în multe împrejurări și se purta cu el după cum îi veneau toanele.

— Pe Dragoș-Vodă — oftă Radu — îl iubesc din suflet ca pe domnul meu... pentru neasemuita lui vitejie și bunătate; iar pe boierul Lațcu îl iubesc fără de voia mea... numai pentru că e tatăl Danei.

Boierul Lațcu se înveselise la această îmbelșugată masă, cum de mult nu mai fusese. Și privind la mîna stîngă a lui Dragoș-Vodă nu se mai sătura uitîndu-se la inelul ce-l purta acesta pe degetul mijlociu: un inel lat de aur, cu o gheară, în care era prins un smaragd mare cît un ou de vrabie.

Dragoș-Vodă îi prinse privirea și îi făcu întrebare cu ochii, la care Lațcu îndrăzni a spune:

— Slăvite doamne, de cînd te cunosc, te știu cu acest frumos și neprețuit inel pe deget. De multe ori m-am gândit, dar n-am cutezat a te întreba care-i povestea lui, că astfel de lucruri la oamenii noștri n-am văzut și nici chiar maiestatea sa Ludovic al Ungariei nu are asemenea sculă de preț. S-ar părea că tot verdele codrilor noștri se oglindește-n această minunată piatră!

— O, prietene Lațcule, nici nu poate avea nimeni — răspunse Dragoș, întrucît acest odor de pe degetul meu a fost al unui mare împărat și e vechi de peste un veac și jumătate.

La auzul unor asemenea vorbe, o tăcere adîncă se așternu în încăpere. Dragoș continuă:

— El a fost al lui Ioniță Assan, țarul românilor și al bulgarilor, și i-a fost dăruit de Papa Inochentie al treilea, împreună cu schiptrul și coroana de împărat. Și după împăratul Ioniță l-au purtat toți urmașii săi, pînă a ajuns la bunica mea, fiica lui Căliman al doilea, cel din urmă împărat din neamul Asăneștilor.

Bunica i-a dăruit inelul singurului ei vlăstar, Bogdan, tatăl meu, care, la rîndul său, mi l-a lăsat mie cînd am împlinit douăzeci și unu de ani!

— Întru mulți și mulți ani să trăiești și să-l porți, măria ta! izbucniră mesenii, ridicîndu-se în picioare și ciocnindu-și cupele cu veselie.

Petrecerea se spărsese despre ziuă și oaspeții porniseră către casele lor veseli, zgomotoși și cam pe două cărări.

La casa boierului Lațcu rămăseseră numai oamenii săi de curte și slujitorii. Cocoșii cîntau pe întrecute, vestind revărsatul zorilor, și o geană de lumină se arătă subțire, strecurîndu-se printre brazii înalți și negri-verzui ce străjuiau curtea. În pridvorul casei mai stăruiau încă două umbre, care parcă nu avuseseră vreme să isprăvească o vorbă începută.

— Niciodată nu l-am văzut pe boierul Lațcu atît de vesel ca în noaptea asta! spuse Costea lui Radu.

Tînărul vînător răspunse oftînd din adînc:

— Am băgat și eu de seamă! Să fie oare că voievodul Dragoș a luat parte la petrecerea lui?

— Și asta, dar bănuiesc că bucuria cea mai mare a lui Lațcu e făgăduiala lui Dragoș că-i va cununa fata.

La auzul acestor vorbe, Radu tresări dureros și tremur de neliniște îl cuprinse.

— Dar ce-i cu tine? se mira Costea. Tremuri?

— Mă cam luă cu frig. Așa-s diminețile de mai, răcoroase!

Capitolul II

Se povestește despre două mari vînători ale lui Dragoș-Vodă și-ale însoțitorilor săi

Dara trecuse în liniște, ca niciodată de mulți și mulți ani, iar toamna acestui din urmă an, 1359, se vedea bogată în roade și blîndă. Salcîmii și castanii înfloriseră a doua oară, semn — spuneau bătrînii — că va fi toamnă lungă și dulce.

Voievodul Dragoș hotărîse în această zi de joi vînătoare în părțile de miazăzi ale Maramureșului. Sălbăticiunile pădurilor se înmulțiseră din cale-afară, și oamenii nu mai aveau liniște din pricina lor. Mistreții dădeau buzna prin sate, urșii se îndulciseră la stupi și chiar la mioare; pînă și iepurii prinseseră inimă vitează și făceau prăpăd în grădinile cu varză.

Oamenii boierului Lațcu se pregăteau zoriți de trei zile, și acum erau gata de plecare către curtea de la Cuha a lui Dragoș-Vodă, unde era poruncită adunarea tuturor vînătorilor maramureșeni.

Caii zvîcneau scurt sub șeile bine strînse și bocăneau cu copitele în pietrele ogrăzii, de săreau scânteii. Nici șoimii nu mai aveau astîmpăr. Măcar că vînătoarea se hotărîse pentru vietăți mari cu blană, boierul Lațcu socotise că nu strică să fie oamenii pregătiți și pentru cele cu pene, mai cu seamă că la iepuri, la iezi și chiar la vulpi și la lupi, șoimii se dovediseră la fel de dibaci vînători.

Așa că-i spusese din timp lui Radu să se îngrijească de șoimii lui:

— Baga de seamă, flăcăule, că, pînă astăzi, măria sa Dragoș nu ți-a văzut îndemînarea la vînătoarea cu șoimi. Știe de la mine că ai fi cel mai priceput vînător și șoimar... Și că păsări vînătoare cum sînt cele învățate de tine nu se află în tot ținutul Maramureșului, dar ce zic eu? În tot Ardealul! Cată a nu mă da de rușine!

Radu zîmbi cu plăcere, dădu ușor din cap și răspunse:

— Mărite stăpîne, din partea aceasta nici o grijă. Șoimii noștri sînt aprigi și abia așteaptă să-i pornesc. Măria sa Dragoș va fi mulțămît și cred că va dori să aibă unul din acești șoimi... Bănuiesc că pe Porumbacu chiar!

— De-l va pohti, îl va avea! hotărî Lațcu. Vei griji tu de altul, la fel de bun, în locu-il!

Vorbirea aceasta între cei doi vînători o auzise fără să vrea Dana, fiica boierului Lațcu. Larma făcută de pregătirile plecării n-o mai lăsase să doarmă de la miezul nopții. Deschisese larg fereastra și acum sorbea cu nesaț miresmele venite din depărtare ale florilor de salcîm și castan. Cuvintele de laudă rostite de către tată-său lui Radu îi îmbujoraseră obraji de plăcere și un surîs de o clipă flutură pe buzele ei roșii ca de cireșe.

Simțind că sînt priviți, Lațcu și Radu ridicară amîndoi deodată capetele spre fereastra de sus.

Fața boierului se înseninase ca de o mare bucurie; întotdeauna cînd își privea fata părea alt om, era preschimbat cu desăvîrșire.

— Bună dimineața, fata tatii! Cum ai dormit?

— Sărut mîna, tăicuță! Aproape bine! Nu m-au prea lăsat vînătorii domniei tale!

Radu se înclină și rămase cu capul plecat câteva clipe. Lațcu își urmă vorba:

— Dar peste câteva zile, cînd vei avea de gătit fripturi de vînat ales, căpriori, mistreți, sau iepuri, ai să te bucuri, nu?

— Mai bucuroasă aș fi, taică, să nu te știu în primejdiile ascunse ale vînătoarei. De cîte ori ați plecat la asemenea trebi, v-ați întors mai puțini cu unul sau doi oameni. Și chiar dacă v-ați întors vreodată toți, unul-doi tot erau vătămați pentru toată viața lor!

— Nu te teme, că nu mă mai avînt eu ca acum douăzeci de ani. Și-apoi... la primejdie îl am pe Radu lîngă mine!

— Luați și șoimii?

— Îi luăm pentru orice nevoie!

— Și-ntr-devăr face șoimul tot ce i se poruncește?

— Precum ai grăit, fata tatii!

— Așa... l-ați putea trimite la mine pe acela de pe mîna jupînului Radu?

Boierul Lațcu rîse înveselit și-i grăi, cu mândrie nestăpînită, tănărului vînător, care încremenise, neștiind ce să facă:

— Radule, arată-i jupiniței Dana de ce sînt în stare șoimii noștri! Radu se înclină cu adînc respect și, înainte de a-i vorbi șoimului, privi în jurul, ochi o tufănică într-un strat de flori de lîngă el, o rupse grăbit și-i grăi prietenului său înaripat, mîngîindu-l pe cap:

— Porumbacule, puiul meu, ia tufănica... și du-o domniței Dana!

Pasărea, cînd văzu floarea, înțelese, o prinse în cioc și așteptă cuminte: Radu îi desfăcu lăntugul, întinse mîna către fereastră și strigă:

— Acolo!

Și lăsînd șoimul în voia lui, urmărit cu nesaț de către boierul Lațcu, tînărul își pironi privirile asupra fetei care-și ridicase capul în așteptare. O sorbea din ochi pe această făptură de o rară gingășie și frumusețe. Părul ei negru, cu cărare la mijloc, era împletit în două cozi groase, ce le purta pe spate. Ochii-i umezi, ca de căprioară tînără, străluceau întocmai unor cărbuni abia aprinși; obrajii erau crini și răsură laolaltă. Subțire, dar bine împlinită, i se părea tînărului, cuprins de friguri, o zîină desprinsa din poveștile bătrîne.

Din visarea de o clipă îl trezi șoimul care se ridicase ușor, se roti acum de două ori și porni săgeată către fereastră, asezîndu-se întîi pe pervaz, apoi mai îndrăzneț chiar pe mîna fetei, înlemnită de uimire.

Fata îi luă floarea cu stînga, cu dreapta îl mîngîie pe șoim de cîteva ori, spunîndu-i apoi, cu gingășie, în șoaptă:

— Acum întoarce-te la... Radu!

Șoimul zbură lin înapoi și se așeză cuminte pe brațul stăpînului său. Acesta îl mîngîie de asemenea și-l sărută lung, drept mulțămită pentru isprava făcută; asta de ochii boierului Lațcu, căci sărutul lui era cu gîndul la mîna subțire și albă care se plimbasese asupra isteței păsări.

Tot timpul cît dură această scurtă și neașteptată întîmplare, inima lui Radu bātu mai puternic ca niciodată de cînd se știa pe lume. Nici în cele mai aprige lupte n-o simțise zvîcnindu-i astfel. Numai cei doi tineri pricepuseră că, în aceste două zboruri ale șoimului, se mai petrecuse și altceva; boierul Lațcu, însă, era atît de bucuros că-și uimise fata.. încît nu băgase de seamă nimic.

— Ha, ha! rîse el înveselit, ai văzut, fata tatii? Ei, cam tot așa se petrece și la vînătoare, numai că acolo șoimii noștri prind păsări, nu flori. Așa! Și acum, Radule, scoate cornul și cheamă-i pe toți, ca să pornim spre curtea mării sale Dragoș-Vodă. Aș voi ca eu să ajung cel dintîi, ca-ntotdeauna.

Cînd vînătorii se adunară gata de plecare, Dana pieri din cadrul ferestrei. Un răpăit mărunț de piciorușe repezi se auzi pe scările de lemn ce duceau de la cat înspre încăperile de jos; fata se ivi în cerdac, de unde coborî grabnic în curte și alergă spre tatăl său, cuibărindu-i-se la piept.

Bătrînul o strînse cu dragoste, o sărută pe frunte și o mîngîie pe păr. Apoi, punînd mîna stîngă pe șa și piciorul în scară, se aburcă pe spatele calului, care și porni de îndată.

— Să ne vedem sănătoși, fata tatei!

— Sărutăm dreapta, tăicuță! Să veniți sănătoși... cu toții!

Ceata vânătorilor porni, avîndu-l în cap pe boierul Lațcu, care-și înfipsese pintenii în burta calului, grăbindu-l și mai tare. În coada convoiului rămăsese Radu, căruia i se păruse că șaua e prea largă și întîrziase cîteva clipe, s-o mai strîngă puțin în chingi.

Apoi, fără să se ajute de mîini, sări și el în șa și, pornind, se răsuci cu totul către cerdac, ridicând dreapta, spre a-i răspunde domniței Dana, care-și flutura, în semn de bun rămas, mînuța-i albă, ce părea o porumbiță cuprinsă de neliniște.

Dar nici n-apucase Dragoș-Vodă să iasă bine în pridvorul mărețului său palat de la Cuha, spre a-l primi pe boierul Lațcu, că liniștea ce stăpînea văzduhul în acel ceas al dimineții de toamnă fu turburată din depărtare de niște strigăte pline de groază, ce se apropiau din ce în ce:

— Tătarii!... Vin tătarii!

Și, pînă să se dumerească cei de față ce se întîmplase, trei români maramureșeni, cu straiile rupte și afumate și cu pletele în vînt, se năpustiră pe poarta larg deschisă.

— Dar ce-i, oameni buni? îi întrebă Dragoș-Vodă, liniștiți-vă și graiți!

— Măria ta, despre Siret au dat navală asupra noastră hoardele dușmane, ne-au spart casele, ne-au răsipit avutul, ...ne-au dat foc și ne-au răpit femeile și copiii. E prăpăd, măria ta, și te rugăm de ajutorare, că noi singuri nu putem face față urgiei.

Voievodul coborî grăbit în mijlocul vânătorilor, care, îndîrjiți, îi așteptau cuvîntul.

— Ziceți că despre Siret au năvălit? Nu este pentru întîia oară cînd fac ei asemenea jafuri! Dar cată să fie aci, la noi, pentru cea din urmă oară. Maiestatea sa Ludovic Angevinul al Ungariei și

măria sa Nicolae-Alexandru-Vodă Basarab de la Țara Românească au avut mult de furcă cu ei, pînă să-i pună cu botul pe labe. Să pornim dară... să-i aflăm, să-i spargem și să-i împrăștiem precum vîntul pulberea; și să-i facem să nu mai calce ținuturile noastre în vecii vecilor. Iată, oameni buni, precum vedeți, noi ne pregătiserăm de vînătoare! Vom lăsa, însă, fiarele pădurii în liniște și ne vom îndrepta vînătoarea către fiarele cele cu două picioare care nu vădesc pic de omenie. Și fi-va aceasta o vînătoare mai mare, mai grozavă și cu mult mai de folos decît cea plănuită dintru început. Să se dea cai și arme acestor oameni! Purcedeți înapoi de unde ați venit, ridicați-i pe toți cei ce se pot bate și așteptați-ne... că va să mai strîngem și noi oaste... să-i răzbim și să-i alungăm pe vrăjmași pentru totdeauna.

Dar goana după dușmani ținut mai mult decît se așteptaseră oștenii maramureșeni. Căci ȋipenie de cotropitor nu se ivise în calea lor. Urme de-ale jefuitoarelor da, din belșug: case arse, gospodării risipite, foc și pradă pretutindeni. Altminteri, se aflau numai oamenii locurilor, jeluindu-se și arătîndu-le cu mîinile înnegrite de funinginea pîrjolului încotro fugiseră prădătorii.

Oastea lui Dragoș străbătuse pasul de hotar al Maramureșului și, trecînd prin vad Bistrița, aproape de izvoare, pătrunsese în țara vecină și ea călcată de aceiași vrăjmași.

Din goana mare, în care venise pînă aci, Dragoș își struni calul și începu să-l poarte la pas. Vederea acestor locuri noi îl fermecase cu totul. Privea plin de încîntare în față și în juru-i și nu se mai satura. Munții se înălțau semeți; pe crestele lor, brazii falnici atingeau cu vîrful tremurător norii alburii ce pluteau pe cerul albastru aidoma unor trîmbe ușoare de fum pe întinsul unei ape. La stînga, se auzea clipocind un izvor limpede, ce parcă te îmbia să descaleci și să-ți astîmperi setea în unda lui cum e cleștarul. Printre copacii pădurii erau risipiți mesteceni, care spărgeau întunericul cu argintul coajei lor binecuvîntate, asemeni unor uriașe lumînări de ceară albă. Iar păsările se așezau pe cîte o ramură, se legăneau de cîteva ori, și apoi începeau să-și reverse în cîntece tremurate focul bucuriei lor de viață.

— Minunate locuri, spuse Dragoș cu încîntare în glas. Păcat că n-avem răgaz să ne oprim aci mai mult și să ne îndestulăm de vederea lor. Dar la întoarcere...

— Parcă soarele arde mai puternic și aerul e ceva mai dulce ca pe la noi prin Maramureș! adause boierul Lațcu.

— Toate-ți desfată ochiul și te simți mai bine... îți dă voioșie și putere! grăi și Sas, fiul voievodului.

— Îmi făgăduiesc să mai trec pe aici! hotărî Dragoș. Sînt încredințat că le voi duce dorul! Și apoi, în aceste locuri de basm, nu se poate să nu mișune și vînat din belșug.

Și cum localnicii abia puteau să le încropească o biată mămăligă de mei, maramureșenii, pînă să-și arunce ghioagele și să-și destindă arcurile asupra vrăjmașilor, fuseră nevoiți să țintească în viețuitoarele pădurilor din Carpați, ca să-și potolească foamea ce începuse a le da ghes.

Era a treia zi de cînd rătăceau pe urmele dușmanilor, fără să dea ochii decît cu oamenii locurilor.

În inima codrului, pe malurile Bistriței, făcură nou popas. Crengile mai subțiri de la poalele unor paltini falnici se prefăcură îndată în jeratic; iar sulite, în frigărui pentru căpriori, mistreți și cocoși de munte.

Foamea se îmbină cu voia bună și fu repede potolită.

Așteptară numai să treacă soarele de nămiezi și porniră din nou. Dinaintea lor se întindea un podiș verde și neted ca-n palmă, la a cărui margine se vedeau copacii altei păduri, ridicați de un stat de om. Caii, care pînă acum merseseră liniștiți, începură deodată să sforăie cu teamă și să bată copita pe loc, parcă nemaivoid să înainteze.

Dragoș-Vodă porunci oprire și le grăi fiului său Sas, boierului Lațcu și lui Radu, care-i erau în preajmă:

— Semne bune, prieteni, caii au simțit ceva!

Boierul Lațcu răspunse:

— Or fi simțit cumva lupul?

— Hm! zîmbi Dragoș. Mi-i că-s lupi din cei îmbrăcați în cojoace de oaie și fug numai în două picioare... sau în șase!

— Călări, adică? voi să arate că a înțeles Lațcu.

— Mai așa! grăi Dragoș. Apoi strigă: Radule!

— Poruncă, măria ta! dădu răspuns Radu, venind degrabă lîngă voievod.

Acesta zîmbi și zise:

— Boierul Lațcu dorise să-ți arăți iscusința la vînătoarea cu șoimi, dar aceasta nu s-a putut. Rămîne cu alt prilej. Dar domnia sa mi te-a mai lăudat că știi a te bate cu două pale deodată.

— A spus adevărul, mărite doamne!

— De-i așa, unde-ți e a doua pală?

— La șoldul din dreapta, măria ta. Le trag cruciș pe amîndouă odată: pala dreaptă, cu stînga și pe cea stîngă, cu dreapta!

— Aha! prinse a surîde Dragoș. Cred că a sosit vremea să ne arăți și nouă acest minunat și neprețuit meșteșug al tău!

— Sînt gata, măria ta! Acest lucru de iscusință l-am deprins din fragedă tinerețe de la un viteaz oștean din Țara Românească, ce m-a învățat a mînuî spada. Că de ni se întîmplă cumva să pierdem în luptă un braț, să ne putem bate la fel de bine cu celălalt.

— Bună treabă! rîse de astă dată Dragoș din plin. Și acum, că s-au potolit și caii, iată ce avem de făcut! Se vede bine că în fața copacilor ce ni se arată în

zare e forfotă de oaste. Fără îndoială că aceia sînt vrăjmașii cotropitori care așteaptă să ne prindă la strîmtoare și să ne căsăpească. Nu știu cîți sînt, dar prea mulți nu pot fi, cunosc aceasta din alte ciocniri cu ei! Știu de ce sînteți în stare. Dinspre partea vitejiei voastre n-am nici o grijă. dar, ca izbînda să fie și mai repede de partea noastră, aș vrea să vă dau un sfat!

Și voievodul le spuse celor din jurul său ce avea de spus, cerîndu-le acestora ca, la rîndul lor, să le aducă la cunoștință și celorlalți oșteni.

Apoi Dragoș ridică dreapta și strigă cu-mbărbătare:

— După mine și nu vă lăsați!

Călăreții strînseră caii în pîteni și porniră în galop spre pădurea ce se vedea la capătul cîmpiei. Covorul de iarbă verde scădea vîzînd cu ochii. Oamenii puteau zări acum limpede stejarii falnici și chiar frunzele răsucite de toamnă, cu ghindele uscate sau dezghiocate.

Dar cînd se aflară numai la cîteva prăjini de pădure, ca la un semn tainic, ca și cum s-ar fi înspăimîntat brusc de acei care-i așteptau în fața copacilor sau ascunși printre ei, călărașii români strînseră amarnic friiele, smucind zăbalele și deodată făcură calea-ntoarsă.

Și îndată auziră în spatele lor o poruncă în grai străin, strigată cu mare strășnicie:

— După ei, după ei, și unul să nu scape!

Îndată pămîntul începu să duduie sub copitele vrăjmașe. Goana începu cu o furie nemaipomenită. Oștenii lui Dragoș fugeau de mama focului, iar dușmanii după ei, gata-gata să-i ajungă. Dar iată că — la jumătatea cîmpiei dintre păduri — călărașii fugari se rupseră în două cete: cea dintîi cu Dragoș și fiul său Sas, iar cealaltă avîndu-i în frunte pe boierul Lațcu și Radu.

Călăreții se depărtau iute unii de alții, însă toți cu ochii țintă înapoi. Dușmanii, în goana lor nebună, cu gîndul să-i lovească din plin, înaintară ca din praștie în gol; abia putură să oprească, neștiind încotro s-o apuce; dar, pînă să se dumerească ce s-a petrecut, se văzură cu groază înconjurați de cele două cete, care se năpustiră asupra lor cu spadele scoase.

Bătălia fu groaznică. Ridicîndu-și calul în două picioare, Dragoș fulgera în dreapta și-n stînga, făcînd prăpăd, și nici o lovitură nu-și greșea ținta.

Voievodul Sas și boierul Lațcu de asemenea își făceau cărări printre vrăjmași, secerîndu-i cu sete.

Cînd, deodată, Dragoș rămase cu spada ridicată, încetînd să mai lovească, pentru o clipă numai; și izbucni într-un hohot de rîs, care răsună ca un clopot în aerul limpede al zilei de toamnă.

Îl văzuse pe Radu la lucru și nu se mai putuse stăpîni. Într-adevăr, că și aveai de ce rîde; boierul Lațcu nu-l lăudase pe Radu degeaba. Era ceva de-a dreptul uimitor să-l vezi pe tînărul oștean ținîndu-și calul strîns între genunchi și ridicînd și lăsînd cu o iuțeală de fulger amîndouă spadele deodată

pe grumajii acelora ce i se iveau în cale și care nu se mai ridicau de jos în vecii vecilor.

Dar iată că un tânăr tătar, ce părea a fi o căpetenie, se năpusti cu o furie nemaipomenită asupra boierului Lațcu, Acesta, voind să se ferească, se răsuci atît de tare în șa, încît veni peste cap.

Atunci, armăsarul său Trăsnet, vestit pentru fumusețea și puterea lui, se ridică în două picioare, nechezînd zăpăcit. Dușmanul îi prinse repede frîul și porni în goană cu el.

Pe dată, zece oșteni, în cap cu Radu, făcură roată în jurul lui Lațcu, care se ridică gemînd și înjurînd furios.

— Ia calul meu, stăpîne, și trage-te în poienița asta la adăpost! îi strigă Radu. Eu mă descurc mai ușor.

Îndată după sfîrșitul luptei, Dragoș veni să-l cerceteze pe sfetnicul și prietenul său. Lațcu era cu ochii în lacrimi și se căina ca o babă.

— Dar ce-i, boier Lațcule? Plîngi, oare, sau am vedenii?! Nu te-am văzut în starea aceasta niciodată!

— Măria ta, oftă Lațcu din adîncul sufletului, mie mi se trage moartea de la calul ăsta. Așa cal nu se găsește în tot Ardealul. Frumos și puternic, negru corb, cu stea albă în frunte și pintenog la picioarele din față. Crescut de mine de mic și învățat de Radu... Of, of, of, mai bine mă prindeau pe mine dușmanii decît pe el! Ce mă fac acuma fără Trăsnet al meu?

Puțini vrăjmași scăpară cu fuga.

Cînd liniștea se așternu peste cîmpia însîngerată, ca din pămînt se iviră oamenii locurilor și se aruncară la picioarele acelora ce-i scăpaseră de neînduplecării cotropitori.

Cel ce se arăta a fi starostele lor grăi cu lacrimi de bucurie către Dragoș, pe care-l simțise căpetenia oastei:

— Luminat stăpîne, după datină s-ar fi convenit a ne înfățișa mariei tale cu pîine și sare. Sare se mai găsește, dar pîinea de-amar de vreme am înlocuit-o cu mămăligă de mei. Iartă-ne dar, și primește numai prinosul recunoștinței noastre. Să trăiești, mărite doamne, întru mulți și mulți ani și oștenii măriei tale, de asemenea.

Dragoș, care se odihnea rezemat de un paltin înalt și rămuros, îi grăi, zîmbind:

— Oameni buni, lupta ce-am dat-o a fost aprigă și sîngeroasă. Nu mi-i rușine a spune că sîntem istoviți. După cum vedeți, au pierit mulți vrăjmași, dar au căzut și dintre ai noștri. Rugămintea mea este acum aceasta: adunați-vă toți cîți sînteți și-ngropați-i pe cei morți... Tătarii, într-o gorgană, cît îi va cuprinde, iar românii, în gropi... Și nu uitați, spre a-i deosebi, să bateți cîte o cruce făcută din crengi de copac la căpătâiul fiecăruia, și apoi om mai sta de vorbă!

În spatele pădurii, unde se adăpostiseră dușmanii înainte de luptă, se afla un sat mare, după care venea un orășel ridicat pe un loc întins, ce parcă nu se mai sfîrșea.

— Cum se numește această frumoasă așezare? întrebă Dragoș pe oamenii care-l întîmpinaseră.

— După felul locului i s-a zis Câmpulung, măria ta, că precum se vede, e într-adevăr a întindere lungă, ce nu mai pare a se sfîrși. Aci locuia boierul Bale, cneazul acestui ținut.

— Locuia ziseși? Și acum de ce nu mai locuiește? A fugit cumva de teama cotorpitorilor?

— Ba nu, doamne, că nu se află român care să fugă din fața primejdiei, dar a fost răpit acum cinci zile și dus de tătari... spre răscumpărare, după obiceiul lor păcătos!

— Și ceilalți juzi și cnezi ai voștri?

— Vor fi luptînd și ei în alte părți de țară cu pustiitorii. Că tătarii, preamărite doamne, năvălesc odată în mai multe părți și cete... și fac prăpăd în mai multe locuri în același timp!

— Iată ce înseamnă a sta răsipiți unii de alții... De-ați fi toți laolaltă să-i înfrunțați, altfel s-ar petrece lucrurile. Dar așa, vrăjmașul vă ia pe fiecare în parte și vă cîșăpește și vă pradă cum îi e voia!

Starostele dădu din cap în semn de neputință. Oamenii din jurul său îl îmboldeau a mai grăi ceva:

— Hai, moș Nicoară, spune, spune-i măriei sale păsul nostru cel mare!

Bătrînul privi în ochii lui Dragoș-Vodă, necutezînd a vorbi, deși părea frămîntat de o mare grijă.

— Ei, moș Nicoară, c-așa parcă auzii că te cheamă, ce te-ndeamnă soții dumitale a-mi mai spune?

— Mărite stăpîne. O groaznică nenorocire s-a abătut de mai bine de-un an asupra acestui ținut mănós și plin de frumusețe al nostru!

— Așa-i, așa-i! întăriră oamenii cuvîntul bătrînului.

— Te-ascult, grăiește dar!

— Doamne, nu mai putem trăi liniștiți din pricina unui zimbru înfiorător, care ne calcă semănăturile, ne zdrobește orătăniile și pe noi chiar, ne ia în coarne caii, și vitele, și oile ce ies la pășune și trăim cu frica în sân de răul lui.

— Așa, și? îl întrebă Dragoș.

— Și oamenii noștri te roagă în genunchi, slăvite doamne, ca, așa după cum ne-ai scăpat de urgia tătarească, să ne izbăvești și de urgia acestei fioroase fiare, care ne face traiul amar și de nesuferit.

— Dară juzii și cnezii voștri nu-s vînători? Ei nu știu și nu suferă din pricina acestui zimbru?

— Ba s-au strîns mai mulți laolaltă ca să-l vîneze. Și boierul nostru Bale, cel răpit deunăzi de tătari, și boierul Mirislău din ținutul Vrancei și boierul Cantemir de la Troțuș; dar zimbrul parcă scoate foc pe nări, s-a năpustit cu coarnele-i de fier în burta calului lui Mirislău, l-a ridicat cu ușurință ca pe un sac cu tărîțe și a dat cu el de pămînt, călcîndu-l apoi în copite. La asemenea nemaipomenită faptă, toți vînătorii s-au risipit care încotro, ca puii de potîrniche.

— Nu s-ar putea spune că au dovedit prea mare îndrăzneală! rîse Dragoș împreună cu tovarășii săi. După care adaogă: Pesemne că vînătorilor voștri le plac mai mult iepuri și căprioare; la zimbrî și mistreți nu se prea îndeamnă!

— Ba nu, doamne, cată să-și apere semenii moș Nicoară. Nu, că vă putem arăta mulți colți de mistreț și multe coarne de cerb, dar acest nemaipomenit zimbru e mare cît trei bivoli la un loc... Și de-ar fi fost zimbroadă, mai du-te vino, poate i-am mai fi venit și noi de hac, dar vezi că e taur...

Oamenii rîseră înveseliți. Dragoș veni mai aproape de moș Nicoară, îi puse dreapta pe umăr a mîngîiere și-i spuse molcom:

— Să cercăm, moșule, cum spuseși dumneata odinioară, a-i veni de hac acestui zimbru fioros. Cînd îi este obiceiul să vă calce lanurile, pe unde trece...unde se adapă... unde se adăpostește? Astea să mi le spui și-apoi ce-o mai fi om vedea!

— Măria ta, zimbrul vine o dată cu revărsatul zorilor să se adape devale, la rîul aista, care curge prin fața noastră. Apoi începe să-și facă de cap!

— Așa dară, va să-l așteptăm mîine dis-de-dimineață prin aceste părți, că ziua de astăzi e pe sfîrșite.

— Așa, mărite doamne!

— Așa să fie, moș Nicoară! Du-te și vestește-i pe toți firtații dumitale ca mîine, la al treilea cântat al cocoșilor, să fie gata cu furci, coase, hîrlețe și securi, spre a-i aține calea zimbrului și a-l goni înspre mine, dincotro va veni el.

Voievodul Dragoș se frământă în așternut toată noaptea. Dormi somn iepuresc, cu grijă. Știa că tovarășii săi nu l-ar fi trezit din somn după lupta din ajun, lăsându-l pe zimbru în plata Domnului. Dar el le făgăduise oamenilor de la Cîmpulung și n-ar fi vrut să le înșele nădejdea și să le zdruncine încrederea în vorbele sale.

Era de mult treaz de-a binelea; se sculă înaintea tuturor. De altminteri nu l-ar fi mai lăsat liniștit nici scîncetele și chelălăiturile cîinilor care nu mai aveau astîmpăr și abia mai puteau fi ținuți în lanț.

Ieși în curte. Era o dimineață răcoroasă de toamnă. Un fior îi scutură trupul vînjos.

Începu să vorbească cu cîinii din țarcuri, spre a-i mai liniști. Dar, la vorba lui, săriră în picioare toți oamenii care dormiseră în acea casă prietenoasă și-l înconjurară de îndată.

— Sunați cornul... să se strîngă toți! Scoateți caii din grajduri și dați drumul cîinilor! porunci Dragoș.

Îndată spintecă văzduhul încă întunecat un sunet prelung și tremurat de corn, care stăruie în aerul răcoros cîteva clipe. Caii se auziră tropăind și strănutînd; cîinii se împrăștiară în ogradă cu lătrături scurte și începură zbenguiala.

La picioarele lui Dragoș-Vodă se rostogoli deodată, cu scîncituri de bucurie, o blana neagră, pătată cu alb, care începu să bată pămîntul repede, cu o coadă stufoasă.

Domnul întinse mîna s-o mîngîie și strigă:

— Sus, Molda, sus, fetița tatii! Astăzi o s-avem de lucru din greu!

Căteaua se ridică, întinse capul și primi mîngîierea cu ochii închiși, scheunînd fericită.

Și în cele cîteva clipe, cît ținu mîngîierea, Dragoș își aminti cu duioșie ce tovarăș neprețuit de vînătoare îi fusese Molda de-a lungul ultimilor ani.

Se văzu la cea din urmă vînătoare. Săgetase un mistreț, care totuși nu căzuse și venea năprasnic spre el, grohăind înspăimîntător, gata să-l răpună. Dragoș se pregătea să-l înfrunte cu faimoasa lui ghioagă ghintuită, cînd se petrecu un fapt neașteptat. Ca azvîrlită din arc sări Molda înaintea mistrețului descumpănit și-l apucă cu nădejde de rît, înfigîndu-și colții-i ascuțiți și rămînînd agățată de botul lui. Fiara se cutremură, se scutură, voind să-și arunce povara, grohăi înfiorată de durere, dar zadarnic, căteaua parcă era lipită.

Dragoș se găsea acum în mare încurcătură; nu putea să dea cu ghioaga, de teamă să n-o lovească pe Molda. Își trase repede o săgeată din tolă, întinse arcul și mistrețul se prăbuși.

— Hai, Molda, hai! îi grăi Dragoș cu blîndețe.

Căteaua, plină de înțelegere, linse mîna stăpînului drag, și se îndepărtă cuminte, fugind către ceilalți cîini, care tocmai erau scoși din curte, în poiana vecină.

Dar, o dată cu țărani cîmpulungeni, iată că se iviră și cei din ținuturile Vrancei și al Trotușului, în frunte cu juzii și cnezii lor, care se grăbiseră a-l cunoaște pe strașnicul bărbat ce zdrobise și alungase cotropitorii și se pregătea acum să-nfrunte zimbrul, care nu putuse fi răpus de nimeni.

O mare uimire era zugrăvită pe fețele lor bărboase, dar cînd văzură statura falnică a bărbatului mîndru, ce le ieșise zîmbind în întîmpinare, clătinară din cap, în semn că totuși acesta ar putea face și o asemenea minune.

— Măria-ta — grăi cneazul Mirislău — noi am venit a-ți face rugarea să nu cutezi a da ochii cu năprasnicul zimbru, care sîntem încredințați că-i o necruțătoare fiară de diavol zămislită!

— Precum se vede v-a înspăimîntat foarte! rîse Dragoș.

— Era și firesc! Zic că veniserăm cu acest gînd, dar văzîndu-te pe măria ta că ești cu adevărat cruce de voinic, și că te poartă și un cal cum altul noi n-am văzut încă, socot că n-ar fi peste puțină să ai izbîndă! își isprăvi cneazul cuvîntul.

Voievodul Dragoș zîmbi pe sub lungă-i mustață neagră și zise în doi peri;

— Spusu-mi-ai aceste vorbe de-mbărbătare numai așa, de florile mărului, jupîne, spre a-mi face coraj, sau crezi într-adevăr că aș putea răpune fiara?

Atunci se auziră mai multe glasuri:

— Ba, doamne, sîntem încredințați pe deplin că încercarea măriei tale cu izbîndă va fi încununată!

Erau ceilalți veniți să-l vadă pe Dragoș.

Dar iată că vorba lor fu întreruptă de către moș Nicoară, care sosi năpristan, proțăpindu-se în fața voievodului din Maramureș:

— Măria ta, e timpul de plecare! Nu peste multă vreme se arată zimbrul la apă. Haidam!

— Să mergem, moș Nicoară! încuviință Dragoș.

Ajunseră pe pajiștea verde, prin care curgea repede, ca orice apă de munte, un rîu limpede de i se vedeau pe fund pietrele albe și puii argintii de păstrăvi jucîndu-se în adîncime.

— Înconjurați pajiștea și ascundeți-vă printre copaci... să nu vă zărească dihania, le spuse Dragoș. Și fiți gata pentru orice împrejurare. Noi ne aținem aci, către locul unde spune moș Nicoară că se adapă fiara. Ce și cum va fi nu putem ști dinainte, că nu-i cunoaștem apucăturile!

Întunericul se destrămase bine. Zăbranicul nopții se ridicase pe nesimțite și o lumină roșiatică se revărsase peste întreaga poiană.

Atunci dudui din depărtare tropăitul fiarei care îngrozise un ținut întreg. Ai fi zis că se rostogolesc tunete din nori. În poiană nu se vedea nimic. Parcă era pustie.

Zimbrul se ivi dinspre miazănoapte, dar deodată se opri din mersu-i repede și începu să sforăie și să adulmece pe nările-i mari și tremurătoare.

Cfnd îl văzu, măcar că era departe, voievodul Dragoș scoase un ușor șuierat de adîncă uimire. Într-adevăr, că o astfel de fiară mareață nu mai văzuse în toată viața lui de vînător. Nu mințise moș Nicoară cînd spusese că e cît trei bivoli la un loc. O namilă... un bou uriaș ca din basme, cu o coamă stufoasă, cu coarne mari și răsucite înainte, gata parcă a te străpunge; cu o coadă groasă cît zece funii împletite la un loc și cu un smoc de păr asemenea celui din coamă. Capul, cît un butoi de mare, iar picioarele, vînjoase și sfîrșite în niște copite puternice, care lăsau urme adînci pe pămîntul călcat.

Zimbrul se opri puțin neliniștit în mijlocul poienii; adulmecă din nou și-și roti capul cu grijă. Holbă ochii-i mari și roșietici, cu gene lungi, castanii, și dădu un muget înfiorător, la care-i răspunseră trei ecouri, de clocotiră văile. Apoi voi s-o pornească înapoi, dar în aceeași clipă haita de cîini îi ieși în spate, o dată cu viteaza Molda și cu Dragoș, care se depărtase de soții săi ca la două sulite.

Molda se aruncă asupra copitei de dinapoi a zimbrului și-și înfipse colții-i ascuțiți ca niște cuțitașe în glezna lui. Fiara înfuriată mugii din nou și porni năvalnic către Dragoș, care-i era cel mai aproape, să-l prăpădească. Dar voinicul își înfipse pintenii în burta calului, care se ridică dintr-o dată uriaș în două picioare, înălțîndu-l pe Dragoș, asemenea zimbrului. Falnicul vînător ridică ghioaga de fier ghintuită, grea ca un mai, și-l pocni cu sete pe zimbru drept între coarne.

Acesta se opri, căzînd pentru o clipă pe picioarele de dinapoi. Dar ca fulgerul se ridică, se întoarse și porni în goană, căutînd scăpare către apa unde obișnuia să se adape.

Molda, săgeată după el, îl ajunse și voi să i se agațe de picioare. Zimbrul, întăritat la culme, se opri, se răsuci, o luă în coarne și-o azvîrli în rîu. Apoi se aruncă și el în apa pe care o trecu ușor dintr-un singur salt.

— Molda, fetița tatii! strigă Dragoș, înfuriat mai rău decît fiara pe care o urmărea. Aveți grijă de cățea! țipă el și porni în goană, trecînd rîul.

Calul său îl dusese ca vîntul după fioroasa vietate.

— Acum să te văd, Roibule, fratele meu! strigă îndrăznețul vînător, și-l bătă cu palma pe gît. Calul porni într-un galop nebun, o luă prin stînga zimbrului, se apropie de el, iar călărețul îl lovi cu ghioaga năprasnic scurt și îndesat în ceafă, de două ori. Zimbrul căzu din nou pe picioarele de dinapoi. Dragoș îi ieși în față și-l pocni din nou în frunte și peste ochii roșii, bulbucăți

de furie. De astă dată fiara se prăvăli, dînd un muget înfiorător, așa cum viteazul vînător nu mai auzise pînă atunci.

Sări de pe cal, își trase pala de la brîu, o prinse cu amîndouă mîinile și, țintuidu-i ceafa, îi despică gîtul pe jumătate.

În clipa următoare îi sosiră și tovarășii de vînătoare în cap cu cnezii ținuturilor ce priveau înfiorați, fără să le vină totuși a crede nemaipomenita vitejie a faptei.

— Tăiați-i capul de tot și aduceți-l cu voi! Restul, la frigare. Molda?

Veni Radu cu ea în brațe, plîngînd ca un copil.

— Măria ta, a fost greu lovită de fiara năprasnică, n-a mai avut putere să-noate pînă la mal și s-a înecat în rîu.

Dragoș se-ncruntă, o mîngie pe capul neînsuflețit și își scrișni dinții, spre a-și împiedica lacrimile să-i vină în ochi. Oftă adînc și șopti cu mare durere:

— Cel mai bun, cel mai drag și cel mai credincios prieten al meu.

Oștenii tăiară capul zimbrului de tot; apoi îl puseră în sulițe și-l purtară pe sus cu mare greutate, spre a-l vedea toată suflarea și a se liniști pentru totdeauna.

Cînd sulițașii se opriră în cele din urmă în fața lui Dragoș, voievodul grăi:

— Satul acesta al oamenilor care m-au oprit, cerîndu-mi să-i scap de năprasnicul bour, să se numească Boureni.

— Așa sa fie în veci de veci! spuseră oamenii, zvîrlindu-și căciulile în sus cu mare bucurie.

Atunci cneazul Mirislău făcu un pas înainte și, plecîndu-se cu adînc respect, vorbi:

— Îngăduie-ne și nouă, doamne, să ne rostim cu evlavie și dragoste o dorință!

— O ascultăm, cinstite boierule!

— Iacă, măria ta, care este: văii acesteia dintre Siret și rîul Moldova să i se zică de aci înainte „Cîmpul lui Dragoș”, spre aducere-aminte a măreței fapte de vitejie a luminăției tale!

Zîmbind cu plăcere, voievodul se înclină în semn de încuviințare, iar toți cei de față izbucniră în urale și strigăte:

— Așa să fie în veci de veci!

Asemenea însuflețire cinstită, de nimeni poruncită, nu mai văzuse voievodul din Maramureș în viața sa. Ridică mîna, spre a-i potoli și spuse:

— Pregătiți în luminișul de acolo cele de trebuință pentru a frige bourul și alte vînături. Dați cep poloboacelor cu vin și umpleți bărdacele, spre a cinsti

cum se cuvine cele două mari izbînzi ale noastre. Voi veni și eu cu tovarășii mei, după ce vom da înapoi pămîntului pe cel mai bun, credincios și iubit tovarăș al meu de vînătoare. Vroiesc eu însumi să arunc cel dintîi pumn de țarină în groapa ce o vom săpa la rădăcina acestui mesteacăn rătăcit printre brazi!

Capitolul III

Spre zări de țară nouă

După ospățul vânătoresc de la marginea cîmpului cei purta acum numele, lîngă apa Moldovei, cnezii ținuturilor se înfățișară lui Dragoș, și cel mai vîrstnic dintre ei — boierul Cantemir — grăi cu multă dragoste și căldură în glas:

— Mărite doamne și cinstită adunare, măcar că semenii mei m-au ales să ridic cuvîntul, eu la vorbă nu mă prea pricep. Mai ușure mi-e a mînuî spada!

— Totuși, cinstite boierule Cantemir, îl întrerupse Dragoș, zîmbind subțire, dacă domnia-ta te pricepi a învîrți pala asemeni cuvîntului, precum ne-ai dat dovadă, să știi că ești de toată lauda!

— V-aduc mulțămîntă pentru bunăvoința ce-mi arătați și mai vîrtos recunoștință din partea oamenilor de baștină ai acestor frumoase ținuturi, pentru vitejeștile fapte ale măriei tale și ale oamenilor, în fruntea cărora te afli, stăpîne! Și spre a nu lungi prea mult vorba, că lucru fără de folos este, te rugăm, mărite doamne, noi, eu, toți ai noștri, să rămîi aci pentru totdeauna, să ne fii voievod și drept judecător tuturor și să ne aperi țara și mai departe de cotropirea vrăjmașilor.

Un murmur de încuviințare se ridică din mulțimea care izbucni în urale de se cutremură văzduhul.

— Uraaa, uraaa, trăiască Dragoș-Vodă, uraaa... !

Dragoș ridică dreapta, cerînd tăcere, spre a putea răspunde:

— Dar eu sînt voievod de Maramureș, ținutul dinspre soare-apune și miazănoapte de această țară!

— Doamne, să nu te superi — vorbi din nou Cantemir — cunoaștem aceasta prea bine, numai că Maramureșul nu-i nici a zecea parte din pămîntul ce noi ți-l punem la picioare ca să-l stăpînești și să-l ocîrmuiești cu marea vitejie, înțelepciune și vrednicie ce le-ai arătat. Și acolo îl poți lăsa pe

fiul măriei tale, Sas Vodă, sau pe altul din țara Ardealului, c-or fi destui dornici de această aleasă cinste!

După care, zîmbind, bătrînul boier adaogă:

— Și apoi, slăvite doamne, locuri frumoase și pline de negrăit farmec ca ale noastre, cu ape limpezi, cu văi adînci și răcoroase, cu munți fără genuni, cu pajiști verzi, cu cîmpii mănoase, cu păduri umbroase și vînat din belșug, cu toate aceste minunate daruri aruncate aci cu nemiluita de Dumnezeu la un loc, cu greu să se găsească în alte părți ale lumii! Așa că întru mulți ani să trăiești și să domnești, măria ta!

Și întorcîndu-se către mulțimea de norod ce aștepta cuvîntul de încuviințare al domnului, ridică brațul în sus și văzduhul clocoti din nou de strigăte puternice.

— Întru mulți ani să domnești, măria ta! Trăiască Dragoș-Vodă! Uraaa...!

Voievodul își scoase de pe cap cușma de samur cu pană verde, își netezi pletele-i negre corb, oftă din adînc și spuse, înfiorat de o dulce bucurie:

— Vă doresc din toată căldura inimii mele să trăiți și voi, dragii mei, și să mă ajutați cu nădejde din toate puterile la greaua sarcină ce mi-ați pus-o astăzi pe umeri!

În dimineața aceea de toamnă întîrziată, măria sa Dragoș-Vodă coborî în încăperea cea mare a casei sale, puțin cam îngîndurat.

Lațcu îl aștepta de multă vreme răbdător, dar parcă puțin îngrijorat că vodă trimisese după el așa de dimineață.

— Să trăiești, măria ta! îl întîmipnă el cu grabă, înainte ca Dragoș să fi închis ușa.

— Bună dimineața, boier Lațcule! și, văzînd că bătrînul îi cată întrebător în ochi, adaogă: Iată de ce te-am sculat cu noaptea-n cap. Cată ca astăzi chiar să purcedem la o treabă pe care era bine s-o facem mai de mult!

— Care, măria ta?

— Să ne aducem din Maramureș aci, cît mai degrabă, pe toți ai noștri și agoniseala noastră. Casele pot rămîne sănătoase — zîmbi vodă — dar ce-i în ele se cade a se afla aci, în țara nouă, cît mai curînd. Vremea e încă frumoasă, într-adevăr, dar de la o zi la alta se poate strica. Vor începe ploile de toamnă, vuiturile, și apoi ninsoarea.

Așa că, boier Lațcule, fii bun, rogu-te, și grijește domnia-ta, de aducerea alor noștri și a celorlalte chiar astăzi!

— Am înțeles, slăvite stăpîne! Ascult și mă supun!

— Către prînz, te aștept să-mi dai vești de ce ai făcut!

În urma poruncii boierului Lațcu, Radu Bradu și Costea, însoțiți de două pîlcuri de călărași, făceau calea-ntoarsă spre Maramureș, plini de voieșie.

— Bine de tine, Radule — spuse Costea, zîmbind cu înțeles, că-i aduci casa boierului Lațcu!

— Cum așa, că nu prea înțeleg?!

— Păi eu am marea cinste de a o-nsoți pe doamna lui Dragoș-Vodă și de a-i purta de grijă pe drum, pe cînd tu... ai marea bucurie de a-i ține de urît domniței Dana!

— Ce folos, frate Costeo?! O bucurie trecătoare! Am s-o-nsoțesc pe drum o zi, două... și apoi? Însemnat lucru este cine o va însoți toată viața! Cine știe cine-i e hărăzit? Dar mai bine să vorbim despre altceva!

La întoarcerea în țara de la Siret călătorii avură parte de o zi posomorîță. Vremea se stricase dintr-o dată. Vîntul începuse să bată cu asprime dinspre miazănoapte, alungînd norii plumburii, fără să-i risipească.

Cu toată vremea rea, se hotărîse plecarea, de teamă ca au cumva să se-nrăutățească și mai tare.

În fața convoiului mergeau călări șase oșteni voinici. După ei, trei căruțe pline cu vîrf, în care se aflau lucrurile boierului Lațcu.

În urma lor venea rădvanul domniței Dana, tras de doi cai albi, puternici, plini de neastîmpăr. În dreapta rădvanului, lîngă fereastra deschisă, călărea Radu Bradu, căutînd să-și strunească din timp în timp armăsarul care-și lua avînt, neobișnuit cu mersul domol al trăsurii.

În al doilea convoi, ce venea la o depărtare de vreo sută de pași, se afla avutul lui Dragoș-Vodă și doamna acestuia, însoțită de Costea și slujitorii de casă.

Se înserase și la cea dintîi așezare omenească mai arătoasă se hotărîse popas pentru masă și odihnă, cînd fulgere scurte, ca niște săgeți de foc frînte, spintecară cerul întunecat. Peste cîtăva vreme bubuituri îndepărtate turburară liniștea ce se lăsase peste locuri. De sus se auzi un freamăt ușor ce vestea ploaia; și deodată se porni o răpăială, de parcă s-ar fi auzit o sută de tobe laolaltă. Și picături mari și grele se revărsară asupra pămîntului, căzînd în bășici plesnitoare.

Caii zvîcniră înfiorați de apa ce-i pișcă și porniră mai cu nădejde. Apoi începură să-și scuture coamele, voind parcă să înlătore umezeala ce le venise pe neașteptate!

— Grozavă ploaie! spuse Dana, scoțînd o clipă capul pe fereastră și retrăgîndu-l repede.

— Domniță Dana, îndrăzni Radu, e bine să închizi ferăstruica pînă trece ploaia. Prea vine năvalnic și s-ar putea să te ude!

— Și apoi, ce? se alintă fata.

— Boierul Lațcu mi te-a dat în strașnică pază și doresc să nu ți se întîmple nici o neplăcere.

Radu nu mai auzi zgomotul făcut de fereastra închisă, căci, chiar în aceeași clipă, un trăsnet năprasnic căzu la zece pași de rădvan pe un brad înalt, ce înfrunta cerul. Lumina orbitoare și bubuitul groaznic le luă tuturor, pentru o clipă, văzul și auzul.

Calul lui Radu, strîns aprig între genunchii călărețului, se opri brusc și-ți puse capul în piept încordat, așteptînd parcă o nouă dezlănțuire a firii.

Dar caii de la rădvan, înspăimîntați la culme, se ridicară amîndoi deodată în două picioare cu oiște cu tot și apoi se avîntară în întunericul drumului, cătînd să scape de bradul care, cuprins de flăcări, ardea ca o torță uriașă.

Radu lăsă frîul moale, își înfipse pintenii în burta catului și-l îndemnă;

— Hai, Fulger... după ei!

Calul sforăi supus, îmbucurat că se simte călărit de un stăpîn de nădejde și porni cu așa iuțeală, de vuia aerul în jurul său.

Rădvanul se-ndepărtase binișor. Cu toate umbrele înserării, ochii ageri ai lui Radu îl vedeau totuși și-l urmăreau. Își îndemnă calul cu desnădejde:

— Hai, Fulger, fratele meu, că de nu i-o luăm înaintea, e prăpăd!

Calul, înțelegînd parcă disperarea stăpînului, se încordă din răsuputeri și țîșni săgeată, se apropie de rădvan nechezînd, trecu de el și, ca și cum călărețul i-ar fi spus ce are în gînd, porni să alerge alături de ceilalți cai.

Radu, într-o frîntură de clipă, văzu cu groază că pe capra rădvanului nu mai e nimeni. Mînătorul căzuse cine știe unde.

Atunci, cu o iuțeală nemaipomenită, tînărul oștean își desprinse picioarele din scări, se ridică în genunchi pe șa și se aruncă pe spatele celor doi cai, prinzînd hățurile și trăgîndu-le cu îndîrjire, într-un strigat îngrozitor, de clocotiră văile:

— Ho, zmeilor, ptruuu, voinicilor!

Caii se proptiră în pămînt cu picioarele de dinainte, de parcă s-ar fi aflat pe un ghețuș, și se opriră loviți în spate de rădvan.

Radu sări jos și deschise în grabă ușa. Cu părul vîlvoi, cu fața ca ceara și cu ochii măriți de groază, mișcîndu-și buzele în neștire și voind să vorbească, fără totuși să poată rosti un cuvînt, măcar, Dana se prăbuși în brațele lui Radu, hohotind de plîns.

Cînd porni diu nou la drum, rădvanul avea trei cai: lîngă cei doi ai rădvanului fusese legat și Fulger. Iar pe capră se afla acum lîngă Radu, care mîna, domnița Dana.

Degeaba se împotrivise tînărul oștean și-i spusese că nu se cuvine ca o fată de mare boier să stea pe capră alături de mînător, zadarnic o rugase să stea în rădvan la adăpost și să aibă încredere în el, că nu se mai poate întîmplă nimic de aci înainte, că fata îi răspunse cu dîrzenie:

— Dar s-ar fi căzut, jupîn Radule, ca o fată de mare boier să moară din pricina unor cai nărăvași înăbușită într-o cutie pe roate? Și apoi îmi place pe capră, ca să văd înainte tot ce se-ntîmplă. Și de va avea cineva ceva de spus, voi răspunde eu, iar domnia ta nu vei fi de nimic învinuit.

Radu ridicase din umeri fără să mai slomnească un cuvînt. Dar după mușenia îndelungată ce o suferise, fata avea acum chef de vorbă. Spuse mai departe, fără să țină seama de tăcerea flăcăului:

— Să-i dai, rogu-te, din partea mea, calului domniei tale o traistă plină cu ovăz... Sau orz... Ce-i place mai mult?

— Și unul... și altul! grăi Radu.

— Prea bine! Cum îl cheamă?

— Fulger, domnița Dana!

— Hm, cam ciudat nume pentru un cal... Pesemne că el a atras fulgerul către noi! glumi fata.

— Da' de unde, rîse flăcăul Așa l-a botezat boierul Lațcu... E fratele mai mare al lui Trăsnet!

— Așa? Cel pe care i l-a răpit tătarii în luptă?

— Întocmai! Acela îl întrecea pe Fulger la fugă!

— Ce spui? De-acea e tata atît de nemîngîiat de pierderea lui...

— Ce să-i faci? Așa e la război... Se pierd ei oamenii, dar un cal?!

— Atunci, ne-am înțeles... Să mă chemi și pe mine cînd o fi să-i dai ovăzul! Și să nu care cumva să-i spui tatii de pățania mea. Că e în stare să mă țină închisă-n casa de teamă să nu mi se mai întîmple ceva!

Sfintele sărbători ale Crăciunului îi apucaseră pe toți românii maramureșeni, oamenii de credință ai lui Dragoș-Vodă, în țară nouă. Și acum erau hotărîți toți să lucreze cu multă rîvnă și nădejde la grabnica lor gospodărire și mai vîrtos însă la așezarea unor noi temelii pe pămîntul ce-i primise cu atîta dragoste.

Hotărîse dintru început mărirea sa Dragoș-Vodă ca cetatea de scaun a țării să fie la orașelul Baia, ce se afla pe malul stîng al rîului Moldova, întrucît era această așezare mai frumoasă și mai cuprinsă decît toate celelalte: case mari

și arătoase cu multe caturi, biserici cu turle semețe și strălucitoare, străzi largi și bine pietruite.

Apoi, Vodă își alese dintre boierii vechi ai țării și cei noi ai săi sfatul domnesc, și la cea dintîi a lor adunare se ridică și grăi adînc mișcat, cu tremur în glas:

— Iubiți boieri și buni prieteni, Dumnezeu să ajute noii noastre întocmiri și să ne ferească de cotropiri, molime, viituri de ape, foc, trăsnet și cutremur... și de toate relele cîte mai sînt pe pămînt. Aceste pline de neasemuit farmec ținuturi, pre cîte am oblicit, au fiecare numiri de sine stătătoare. Așa, am aflat că ele se numesc; voievodatul Sepenițului, cnezatul Cîmpulungului și al Vrancei, precum și al Dorohoiului și al Vasluiului, sau al Troțușului și al Băii, în care ne aflăm noi astăzi, și pe a cărei cetate de seamă am hotărît a fi cetatea de scaun a țării.

Dară iată că această nouă țară nu poartă nici un nume pe dea-ntregul ei. Cată dar a i-l da noi astăzi acuma chiar! Și, dacă-mi îngăduiți să-i fiu eu naș, am să mă bucur din inimă.

— Dorința măriei tale, doamne — răspunseră toți sfetnicii din divan într-un glas — este poruncă pentru noi toți. Te rugăm dar a ne spune și nouă numele ce i l-ai ales.

— Îndelung am cugetat în fel și chip asupra alegerii acestui nume și am socotit că cel mai nimerit este să-i zicem Moldova, după numele rîului la care am răpus zimbrul!

Atunci, boierii toți ca la o poruncă neauzită, se ridicară în picioare și strigară cu mare însuflețire:

— Măria ta, într-adevăr acest nume este tare frumos la rostire: Moldova! Bubuie parcă a luptă și a biruință, de s-ar părea că azvîrli de aici, de pe pămînt, un buzdugan ce se izbește și răsună în bolta cerului. Moldova!

— Ați grăit tare frumos, boieri dumneavoastră, întocmai unor adevărați vrednici și viteji ostași, precum și sînteți! le răspunse Dragoș-Vodă mulțumit. Apoi adaogă: Iar drept stemă a Moldovei am cugetat că nimic nu poate fi mai potrivit decît capul zimbrului!

— Prea bine ai cugetat, măria ta! grăiră toți boierii. Așa să fie în veci de veci! Trăiască Dragoș-Vodă!

Domnul se ridică și spuse înfiorat, ca o șoaptă de rugăciune:

— Trăiască Moldova!

În seara aceea se făcu, în casele boierului Cantemir, un ospăț mare, ce ținu pînă la ziuă. Dragoș-Vodă le dăduse a înțelege tuturor că cel dintîi sfetnic al său este boierul Lațcu, care cu toate că se așteptase la această aleasă cinste din partea domnului, se îmbujorase la obraji ca un prunc proaspăt scăldat, măcar că la vîrsta lui putea fi bunic.

Capitolul IV

Primăvară nouă între două suflete

Peste o săptămână de la această petrecere sosea Anul Nou. Dragoș-Vodă avusese grijă să-i poftască pe toți sftnicii, pe boierii ceilalți ai țării, precum și pe toți oamenii săi de credință, la masa de la miezul nopții.

— Doresc — spusese măriia sa — ca cel dintîi An Nou al domniei mele, ce ne sosește în această țară nouă, să ne găsească pe toți laolaltă. De astă dată vor fi alături de noi și doamnele, jupînesele și jupînițele noastre, spre a ne simți cît mai bine împreună. Apoi, după cel dintîi ceas al anului, ele se vor duce în cămarile lor, iar noi vom rămîne în ale noastre singuri, ca să putem glăsui după pofta inimii, fără pricină de opreliște!

Atunci boierul Lațcu, mîna dreaptă a voievodului, spuse:

— Doamne, jupînul Bale, carele a fost răpit de tătari, încă n-a sosit acasă. Pre cît se arată semnele, neputînd împlini încă galbenii ce i se cer ca răscumpărare, abia spre sfintele Paști dacă-i vor da drumul. Mă rog mării tale: binevoiește a îngădui să fie chemate la această cinstita masă de Anul Nou și jupîneasa Neaga și jupînița Bălaia ale lui Bale, care sărmanele, din pricina pacostei ce s-a abătut asupra lor, stau singure și oropsite la Cîmpulung.

Dragoș-Vodă îi prinse mîna boierului Lațcu și-i răspunse bucuros:

— Îți mulțănesc, Lațcule, că te-ai gîndit la aceasta. E bine să și faci precum ai spus. Atît pentru cele două femei, cît și pentru că scumpa ta fiică va avea la masa noastră o aleasă tovărășie în jupînița Bălașa, care-i este, pre cît am aflat, bună prietenă.

Lațcu clătină din cap cu uimire și grăi:

— Și aceasta o știai, măriia ta?

— Un domn, Lațcule, trebuie să cunoască și să știe totul, chiar și cele ce s-ar părea mărunte și neînsemnate. Mai ales e bine a cunoaște prietenii ce

se leagă și se dezleagă; s-ar putea ca unele să nu fie folositoare țării; dar nu despre aceasta e vorba acum!

— Atunci, mărite doamne?

— Atunci, boier Lațcule, fă ce vei crede domnia ta de cuvință ca aceste doua Bălcițe să fie cu noi la masa din noaptea Anului Nou.

Așa se făcuse că acum boierul Lațcu îngrijea de chemarea de la Cîmpulung a jupînesei Neaga și a jupîniței Bălașa.

Cînd auzise de bunăvoința lui Dragoș-Vodă, Dana izbucnise în țipete de bucurie, bătîndu-și palmuțele și pornind a juca zglobie prin odaie.

— Îți pare bine, fata tatii? o mai întrebă, de prisos, Lațcu, așa cum mulți, de multe ori, pun întrebări fără de rost, la care răspunsul le e în față.

— Nici nu se putea să-mi faci o bucurie mai mare, tăicuță! se opri fata din joc, venind să-l îmbrățișeze.

— Toate bune, spuse bătrînul boier, dar întrebarea e acum cine pleacă la Cîmpulung... să le aducă? Pînă-n Anul Nou mai sînt doar șase zile.

— Tăicuță, grăi fata, vremea e frumoasă, omătul căzut deunăzi s-a așezat în strat subțire și e bătătorit ca-n palmă, tocmai bun pentru sanie. M-aș repezi eu... Tare aș dori să fac o preumblare, că de mult n-am mai ieșit din curte!

Lațcu dădu din cap, stînd la îndoială:

— Hm! De-abia veniși din Maramureș. Și-apoi, mai e teama... Drumul e lung.

— Nu prea lung și nici prea anevoios... și e gata făcut de aci, de la Baia, pînă la Cîmpulung; au trecut și trec mereu sâni și care; numai neguțătorii de ar fi și tot e destul!

— Puica tatii dragă, numai pe tine te am la viața mea, și dacă, Doamne ferește, s-ar întîmpla ceva, mi-aș lua zilele!

— Să meargă încă o sanie cu noi, cu oșteni aleși pentru vreo primejdie! Tătarii s-au mai potolit, iar de tîlhari n-am auzit prin părțile acestea.

— Nu de ei mi-e teamă acum, ci să nu se strice vremea la întoarcere și să nu iasă lupii. Dacă se stîrnește vreun viscol pe drum, ce vă faceți? oftă el. Dar, ca să nu-ți stric plăcerea, fie! Am să ți-l dau să te însoțească pe cel mai destoinic și mai de credința oștean al meu!

— Cine, tăicuță? abia îndrăzni să întrebe Dana, cu gura pe jumătate și tremur în glas.

— Radu Bradu! răspunse Lațcu.

Și inima fetei porni a se zbate dureros în pieptu-i gingaș de fecioară, iar glasul-i amuți pentru cîteva clipe.

Cerul dinaintea zorilor era ca sticla. Stelele, spuze de aur, licăreau în adîncimea de nepătruns a depărtării, de-ai fi zis că-s niște licurici în întunericul pădurii. Și, printre ele, steaua numită de țărani „Cățelușa vînătorului” scînteia întocmai unei nestemate cu focuri roșii, albastre și galbene, de nu ți-ai mai fi luat ochii de la ea, ci ai fi stat s-o privești așa, în neștire. Iar la marginea zării, își arunca lumina rece, fără sclipiri, „Luceafărul de ziuă”, căruia poporul îi spunea „Steaua păstorului”, căci după ea se călăuzeau în drumurile lor păstorii.

În curtea boierului Lațcu era de astă dată o forfotă mai mare decît atunci cînd se pregăteau de vînătoare. Acum pornea la drum fiică-sa Dana, la care ținea mai mult decît la ochii din cap.

Fata ceruse să plece două sâanii; boierul Lațcu hotărîse trei: în cea dintîi aveau să meargă vînătorii cei mai ageri, gata să întîmpine orice dihanie li s-ar fi ivit în cale, în a două călătorea Dana, iar sania o mîna Radu; în a treia, încărcată cu sape, hîrlețe, cazmale și topoare, erau patru oșteni de nădejde ai Lațcului.

Totul era gata de plecare; se mai aștepta cuvîntul de pornire al boierului care zăbovea la vorbă cu Radu.

Dana, îmbrăcată într-o scurteică verde, căptușită cu blană roșiatecă de vulpe și înfolfită cu o broboadă albă de lînă groasa, se așezase în leagănul sâniei și dădea semne de nerăbdare.

La fel de nerăbdători erau și caii, care-și pocneau copitele nou potcovite în ghețușul drumului și sforăiau, aruncînd pe nări aburi ce se ridicau în văzduh ca niște trîmbe de fum.

Deodată, în aerul rece de iarnă, se auzi puternic și limpede glasul grăbit al boierului Lațcu:

— Ah, cum de nu m-am gîndit?! Să se ia și patru dulăi și încă trei cai, cîte unul legat în spate la fiecare sanie. Nu se știe ce se poate întîmpla. Cîinii, în sâanii, nu pe jos!

Porunca stăpînului se îndeplini în grabă.

— Și acum — adaoase boierul — drum bun, feții mei, să veniți sănătoși cu toții și Dumnezeu să v-ajute!

Radu sări în sania din mijloc și prinse hățurile cu stînga, iar cu dreapta își scoase cușma neagră de miel nefătat.

Lațcu veni lîngă sanie, mîngîie cu duioșie brațul fetei și, privindu-l țintă pe Radu, îi spuse:

— Mai e nevoie să-ți spun ceva, Radule?

Flăcăul își puse mîna pe inimă și se plecă dinaintea bătrînului, fără să răspundă nimic. Apoi smuci hățurile, strigînd:

— Dii, zmeii tatii, hai și Doamne-ajută!

Salbele cu zurgălăi de argint, prinse la gîtul cailor, sunară limpede și lin într-un clinchet de veselie și săniile se pierdură în zarea ce începuse să se roșească, urmate de privirea înlăcrimată a bătrînului boier, care, cu toată tăria lui, își simțea inima strînsă de îndoială.

De la Baia porniră în sus, spre miazănoapte, călăuzindu-se după malul stîng al rîului Moldova. Cîmpulungul se afla pe malul cel drept al rîului ce se vărsa în Moldova, și Radu hotărîse să facă vad tocmai la sosire, unde apa se îngusta, era mai mică, mai bine înghețată și mai ușor de trecut.

Curînd începu să se crape de ziuă, și umbrele nopții fură alungate de săgețile vii de lumină ale soarelui rece de iarnă.

Dana ședea în dreapta lui Radu, care ținea hățurile cu stînga, iar cu dreapta mînuia biciul înflorat. Nu scotea o vorbă; îi era parcă teamă că rostirea vreunui cuvînt ar putea să-i destrame fericirea ce i se cuibărise, caldă, în sufletu-i potopit de o năvalnică bucurie.

Radu întoarse capul către ea și spuse cu sfială:

— Iartă-mi întrebarea: ți-e frig cumva, domniță Dana?

Dana, înfofolită în broboda albă ca zăpada ce o înconjura, părea un copilaș proaspăt scăldat. Își întoarse și ea ochișorii-i de cărbune, încondeiați de gene negre, și răspunse:

— Nu, jupîn Radule, mă simt cum e mai bine! Mult mai bine decît în rădvan, întări ea.

Aburii înălțați ușor din gura lor se împletiră în văzduhul înghețat. Radu îndrăzni să mai spună:

— Acum nu, că de-abia am pornit la drum, dar de ți-o fi, te rog să-mi spui, domniță!

— Ții cumva altă broboda ascunsă-n sanie? îl necăji Dana.

Dar Radu zîmbi și nu mai răspunse.

Se luminase bine; drumul era neted și caii mergeau ușor, strănutînd uneori și improșcîndu-i pe cei doi călători cu stropi de spumă albă.

De la un timp, nimeni nu mai scoase o vorbă. Era o liniște apăsătoare și începuse să le fie urît de atîta tăcere. Nu se auzea decît şuieratul tăios al tălpilor ce alunecau pe zăpadă, tropăitul înfundat al copitelor repezite din plin pe zăpada înghețată și clinchetul vesel al clopoțelilor.

Sufletul lui Radu era potopit de o mie de gînduri; și o mie de întrebări îi fluturau pe buze. Se hotărî la una din cele o mie, deschise gura s-o rostească, dar nu ieși decît aburul cald ce se risipi în aerul rece al dimineții.

Și-n sufletul Danei era aceeași frămîntare. Dar se cuvenea oare ca ea, fiica celui mai mare boier al Moldovei, al aceluia ce venea îndată după domnul

țării, să stea prea mult de vorbă cu un bărbat care nu era decît oștean al tatălui ei? Viteaz, puternic, iscusit și blînd într-adevăr, pe cît se părea, acest flăcău, dar totuși un fel de slujitor al părintelui ei. Că era ținut în cinste și poftit la mesele lor, de-a valma cu oamenii de vază ai țării, era altă socoteală; însă el tot slujitor se numea că este. Dar vezi că dintre toți ceilalți, boierul Lațcu numai în el avusese încredere să i-o dea în grijă pe fiică-sa. Și ea, cu toate aceste gînduri potrivnice între ele, ce se învălmășau, neliniștind-o, se simțea atrasă de acest flăcău blînd, îi era milă de el, îi făcea plăcere de cîte ori îl vedea, de cîte ori avea prilejui să-i răspundă la bună ziua sau sa schimbe o vorbă-două cu el, iar cînd nu-l vedea o zi, era mîniată pe ea însăși că simte nevoie să-l vadă totuși și caută să născocească un prilej pentru aceasta.

Și se hotărî să tacă, prefăcîndu-se că a cuprins-o somnul.

I-a trebuit mult Danei pînă să le înduplece pe cele două femei să primească a veni la masa de Anul Nou a lui Dragoș-Vodă. Că, ziceau ele, și pe bună dreptate, cum le-ar tihni petrecerea, cînd îl știau pe boierul Bale prins la dușmani și, poate, în primejdie de moarte? Însă Dana le spusese că nu e bine să-l înfrunte pe măriia sa Dragoș-Vodă, care dă cel dintii ospăț prietenilor, de cînd e domn în Moldova.

Și au pornit înapoi, spre Baia, jupîneasa Neaga, luînd și un poloboc mare cu vin rubiniu, despre care se spunea în acele părți de țară că e grozav de bun, făcîndu-te să uiți de toate necazurile numai după două pahare.

Dar iată că, de data aceasta, drumul de la întoarcere nu s-a mai asemănat cu cel de la venire. Și dacă Dana ar fi știut ce o așteaptă nu s-ar mai fi urnit cu atîta ușurință, ci ar fi făcut Anul Nou și fără de buna sa prietenă Bălașa Bale

Primejdia s-a ivit numai la un sfert din drum depărtare de Baia. Spre spaima călătorilor, cerul s-a întunecat pe neașteptate cu puțin înainte de amiază. Și deodată s-a pornit o ninsoare cum nimeni dintre ei nu-și amintea să mai fi văzut vreodată: cădeau fulgi mari, groși, de ai fi zis că cineva din înaltul cerului scutură asupra pămîntului, dintr-un sac uriaș, flori de măr în mănunchiuri. Omătul se așternu gros în cîteva ceasuri și dintr-o dată începu să bată un vînt tăios, spulberînd ninsoarea căzută și făcînd troiene greu de străbătut. O dată cu vîntul, frigul se lăsă mai pătrunzător, începu să înțepe și să taie răsuflarea. De văzut nu se mai vedeau decît perdele de zăpadă, prin care era cu neputință să treci, fără să te înăbuși.

Caii se opriră sforăind, cu teamă. De înaintat nu mai era cu putință. Dana strigă, sugrumată de viscolul necruțător:

— Radule, mă-năbuș!

Flăcăul sări în zăpada înaltă și strigă:

— Dați-vă repede jos, deshămați caii și întoarceți săniile cu talpa dincotro bate vîntul! Apoi adăpostiți-vă în culcușul acesta... pînă trece prăpădul. Caii priponiți-i cu funii lungi și lăsații în voie, că știu ei să se apere singuri. Repede!

O ridică de subsuori pe Dana și-o puse ușor lîngă un copac. Le ajută să coboare și pe cele două jupînese Bale, care priveau amuțite de groază. Deshămă în grabă caii și, cu o putere ce nu și-o știuse nici el pînă atunci, răsturnă sania, trîntind-o spre un dîmb din marginea drumului. Apoi o cuibări pe Dana și pe prietenele acesteia, el așezîndu-se mai la o parte și așteptînd dezlănțuirea urgiei cerești.

Tovarășii lor de drum făcură aceleași lucruri — pe cît gîndeau ei — așa, ca să se afle în treabă și să nu spună că n-au întreprins nimic pentru apărare; dar erau încredințați că nu vor mai apuca Anul Nou.

Așa trecu ca un ceas de vreme, cînd deodată viscolul, ce bătuse neconținut cu aceeași tărie, se potoli ca prin farmec pe neașteptate, tot așa după cum venise.

Ninsoarea conțeni, cerul se luminează ușor și călătorii tocmai începuseră să răsufle ușurați, cînd deodată niște urlete îndepărtate le îngheță de-a binelea sîngele în vine.

— Lupii! strigară toți cu groază nestăpînită într-un glas.

Caii începură să necheze neliniștiți și să-și umfle nările, iar cei patru cîini se porniră și ei pe urlete prelungi și înfiorătoare.

Radu îi sudui să tacă, și cîinii, înțelegători ai primejdiei de moarte, se potoliră îndată.

— Urletele vin din 'napoia noastră! strigă Radu. Săniile pe tălpi, caii în ham, să pornim cît mai degrabă, că altminteri e mare primejdie și nu știu cum vom scăpa!

Cu o iuțeală, pe care numai teama de moarte o putea da, totul era gata de plecare. Dar de-abia porniseră, că-n capătul drumului, în depărtare, se zăriră zece-douăsprezece luminițe, ce se apropiau cu iuțeală.

Fără să mai țină seama de nimic, Dana îi cuprinse brațele flăcăului ce mîna sania și-i striga îngrozită:

— Ce facem, Radule? Nu ne lăsa!

Îmbărbătat de cuvintele fetei, tănărul oștean răspunse cu tărie:

— Domniță Dana, ai încredere în mine! Am să încerc tot ce se poate face în asemenea grea împrejurare. Și apoi, cum o mai vrea Dumnezeu. Însă fără jertfă nu se poate, chiar de-ar fi să înfrunt mînia boierului Lațcu!

— Numai la asta să nu te gîndești!

Radu struni o clipă caii și-i făcu loc săniei ce-l urma să treacă înainte. Apoi își luă spada, dădu hățurile Danei, care înțelese, și le primi cu dîrzenie.

Se strecură în spatele săniei și, cu o lovitură dibace dată pe dedesubt, tăie beregata calului ce-i urma sania. Acesta se prăbuși fără să icnească măcar. Zăpada se înroși îndată de sîngele ce gîlgîia ca dintr-un izvor din gîtul calului rămas fără suflare.

Lupii, care ajunseseră sania, se năpustiră asupra hoitului și începură să rupă înnebuniți de foame, în timp ce săniile se îndepărtau cu grabă pe drumul ce ducea la cetatea de scaun, Baia.

Se înserase de mult. Boierul Lațcu, care și așa aștepta îngrijorat, cu sufletul la gură, întoarcerea fetei văzînd viscolul ce se pornise și că nici un semn nu se arăta, înnebuni de-a binelea. Cînd vifornița cumplită era în toi, porunci să-i pună patru dintre cei mai puternici cai la sanie, își luă pe cei mai voinici slujitori, își aruncă șuba pe el și porni în întîmpinarea călătorilor.

Dar abia se îndepărtase de castel, că inima i se umplu de o mare bucurie. Din depărtare auzi sunînd zurgălăii cunoscuți ai săniilor sale.

— Ah, slavă, domnului — strigă el — dar hai înainte, dacă tot am pornit!

Însă, pînă să se dezmeticească din bucuria cea mare ce-l copleșise dintr-o dată, încît i se muiaseră picioarele, iată că-i ieșiră în cale săniile îndelung așteptate. La strigătul lui groaznic: „Stați!” caii, fără a mai fi struniți de mînători, cunoscînd glasul stăpînului lor, nechezară prelung și se opriră brusc, bătînd cu copitele zăpada afinată.

Ochii boierului Lațcu cătară setoși sania de la mijloc, din care mîinile vînjoase ale lui Bradu, fără a mai ține socoteală de nimic, o ridicară pe Dana ca pe un fulg și o aruncară în brațele larg deschise, care se strînseră de mai s-o înăbușească la piept.

— Dana, fata tatii, prin ce ai trecut tu?

— De nu era jupîn Radu, tăicuță, oftă ea adînc, nu ne mai vedeam niciodată, așa, să știi!

Lațcu se opri, încruntîndu-se puțin, dădu din cap și nu răspunse nimic. Apoi se trezi în el simțul de ospitalitate și, lăsînd-o pe fată, alergă la jupîneasa Neaga și jupînița Bălasa și cuprinzîndu-le de mijloc, le împinse spre sania lui.

— Hai, acum pînă acasă vă duc eu!

În ciuda iernii grele ce se abătuse asupra Moldovei, primăvara anului 1360 venise timpurie. Un soare neașteptat de puternic topise gheața și zăpada în cîteva zile, și în luna lui Prier verdeața se întinsese în țara întreagă.

În dimineața aceea frumoasă, boierul Lațcu plecase din vreme la palatul lui Dragoș-Vodă, fiind chemat de cu seară la un sfat de taină.

Vremea se încălzise binișor. Albinele cutezaseră să-și părăsească știubeiele și să înceapă colinda.

Dana ieșise în grădină cu un taler plin de răsaduri de flori pe brațe. Și, ca din senin, se ivi lângă ea Radu, care se înclină, îi luă în grabă talerul din mână și grăi cu glasul sugrumat:

— Sărutăm dreapta, domniță Dana!

— Bună dimineața. Radule! De ce ești așa de tulburat?!

— Nu te-am mai văzut de vreme îndelungată atît de aproape... și doream de mult să te văd și mai ales să-ți vorbesc.

— Iată, ți s-a îndeplinit dorința. Te ascult!

Radu oftă, surîzînd cu sfială, și spuse:

— ... Acum... domniță Dana, că ești gata să mă asculți, nu mai știu ce să-ți spun... Dar toată iarna am stat de vorbă cu domnia ta... în gînd... în ceasurile mele grele de veghe!

— Și atunci? întrebă fata cuprinsă de mirare.

— Atunci... îmi dai voie să te ajut la răsaduri?

— Asta nu e o treabă pentru un oștean viteaz ca domnia-ta, jupîn Radule, dar dacă vrei... poftim...!

— Mi-ar fi plăcut să sădim împreună un stejar aci, în fundul grădinii... și să-i spunem... „stejarul Danei”.

Pe buzele fetei înflori un surîs, ce-i adînci și mai mult cele două gropițe care-i împodobeau obraji.

— De ce nu „stejarul lui Radu”?

— Mai bine, „stejarul Danei și-al lui Radu”. Măcar stejarul să ne lege, îndrăzni flăcăul... dacă altminteri... toate ne stau în cale!

— Ce voiești a spune cu aceasta, jupîn Radule? se opri fata cuprinsă de o tulburare neașteptată!

Dar în aceeași clipă simți că nu sînt singuri, tresări și se-ntoarse repede. Lîngă ei, răsărise ca din pămînt doica.

— Ce e, mamă doico? întrebă fata nemulțumită. Nu-mi amintesc să te fi chemat!

— Am crezut că poate ai nevoie cumva de ajutor la răsaduri! șopti doica mîeros.

— La fel a crezut și jupînul Radu... și s-a înșelat. Pot grădinări și singură!

Și zicînd așa, îi părăsi pe amîndoi, îndreptîndu-se spre brazdele proaspăt săpate, ce-și așteptau florile.

Capitolul V

Fuga

Slujba bisericească se sfârșise și credincioșii ieșeau din biserica de la Baia cu spatele, închinându-se încă o dată cu cruci mari, înainte de a porni spre casă.

Dar de data asta, la ieșirea din sfântul lăcaș, nu se mai aflau pe nicăieri cerșetori, care de obicei împânzeau treptele zidirii și curtea acesteia.

Aflându-se că va veni la sfânta slujbă măriia sa voievodul Dragoș cu doamna și moștenitorul său Sas-Vodă cu domnița lui, Mitropolitul dăduse strașnică poruncă să nu se mai vadă țipenie de milog, că-i prăpăd, nu-i mai spală pe preoți și slujitori nici toată apa Siretului.

Așa se făcuse că atît la sosirea, cît și la plecarea de la biserică nu-l întîmpinase pe domnul țării nici o mînă întinsă și nu se auzise nici o vorbă lingușitoare de cerșală.

Măriia sa poftise a se întoarce la palat pe jos în această duminică de Florii. Poporenii erau bucuroși să-l urmeze în drumul său, înconjurîndu-l cu mare dragoste, fără să îndrăznească a-i striga urături de nici un fel.

Le plăcuse mai cu scamă că vodă, neștiind ce să facă cu mlădița verde de salcie sfințită, ai cărei mîțișori pufoși se răs fătau asemeni unor podoabe de smaragd, o împletise la mînerul în cruce al spadei sale și-i ținea astfel bună tovărășie preafrumosului său inel cu piatră verde.

Alaiul domnesc nu era mare. În frunte mergeau Dragoș-Vodă de vorbă cu boierul Lațcu; după ei veneau Sas-Vodă cu boierul Bale, care scăpase din robia tătarilor, apoi boierii Cantemir și Mirislău și, după ei, la o depărtare de cîțiva pași, veneau agale doamnele lui Dragoș-Vodă, Sas-Vodă și jupînesele boierilor pomeniți.

Cum era și firesc, femeile sporăvăiau despre cozonacii înalți cu nuci și stafide, lucrați în lapte, unt și miere, despre ouăle roșii încondeiate și despre mieii păstrați și hrăniți cu mare grijă, spre a fi jertfiți și băgați la cuptor, în ajunul mării sărbători creștinești.

Iar boierii vorbeau despre luptele ce-i așteptau cu tătarii, care începuseră să scoată iarăși capul pe la margini de țară.

Dragoș-Vodă se opri o clipă în loc și-i spuse boierului Lațcu, dar așa, ca să audă toți cei din urmă:

— Preacinstite și iubite al meu sfetnic, stînd azi la sfînta slujbă a Floriilor, ca să-ți spun drept, mi-a fugit gîndul de la cîntările popilor, dar ca să mi-l închin tot Domnului Dumnezeu!

— Cum așa, mărite stăpîne? se miră Lațcu, că nu pricep!

— Iată cum — zîmbi Dragoș-Vodă. Mi-am preumblat ochii pe toată întinderea dinlăuntru a bisericii acesteia din Baia... și am privit cu multă luare-aminte, și iarăși am privit-o și...

Aci vodă se opri.

— Și? îndrăzni Lațcu să întrebe.

— Și nu prea-mi place. Mult mai frumoase și mai arătoase sînt cele papistașe!

— Sînt, măria ta, e drept! făcu plin de obidă Lațcu, sînt, că pe acelea le ajută Papa de la Roma, pe cînd pe ale noastre le facem noi, care sîntem sărăciți de războaiele și jafurile cotropitorilor. Dar bun e Dumnezeu, ne-o ajuta și nouă să ridicăm zidire mîndră și falnică spre pomenirea neamului românesc și a noastră a tuturor!

— Ei, taman la asta m-am gîndit, boier Lațcule, că ar trebui să-mi leg și eu domnia de o asemenea sfîntă zidire, precum făcură Basarabii în Țara Românească, vecină nouă. Și așa, pînă una alta, și pînă ce om face aci în Baia un sfînt lăcaș, potrivit cu cetatea noastră de scaun, vroi să ridic la Olovăț o biserică nu prea mare, dar care să amintească despre mine în veac... Și unde să fie și gropniță pentru mine și tot neamul meu, cînd ne va veni veleatul la fieștecare!

— La Olovăț zici, măria ta? întrebă Lațcu.

— Ai auzit bine, boierule. Place-mi tîrgulețul acesta mult și mă desfăt la privirea lui, ori de cîte ori mă duc să-l văd. Și aș vroi să am acolo un lăcaș de închinare, odihnă și cugetare!

— Prea bine, slăvite stăpîne! Am să aleg cîțiva dintre oamenii mei de nădejde, care să nu se îndeletnicească un timp decît cu această treabă, ținînd din scurt pe aceia ce vor ridica biserica.

Cînd sosi acasă, boierul Lațcu fu întîmpinat ca niciodată, de doica fetei, care se ținu după el de la poartă, pînă la ușa casei.

Dana privea pe fereastră și văzu cum doica se înalță, pe cît poate, ca să ajungă la urechea boierului Lațcu, iar pe acesta cum se apleacă din toată înălțimea sa, spre a prinde ce-i spune doica.

Și se înfioră cînd îl văzu încruntîndu-se și întrebînd-o răstit de cîteva ori.

De cum intră în casă, porunci slujitorului ce-l aștepta înclinat să-l cheme de îndată pe Radu.

Și pînă să vină cel chemat, Lațcu se așeză la masa pusă din vreme în cerdacul casei, își turnă o cană de țuică tare și o dădu pe gît cu mare poftă dintr-o dată, cutremurîndu-se apoi, și facînd: „Haaaaa, că minunată mai e și zeama asta de prune!” Și, îndemnînd-o pe Dana, care trebăluia prin preajmă-i, îi spuse cu șiretenie:

— Tu nu sorbi un strop, fata tatii, să vezi cum îți toarnă foc în sînge?!

— Nu-mi place, tăicuță! zîmbi fata în silă. Asemenea licori nu-s pentru fete și nici pentru neveste!

În clipa aceasta se arată în capătul pridvorului Radu, care făcu o plecăciune și așteptă. Boierul Lațcu îl simți că a sosit, dar îl mai lăsă să aștepte, gîndindu-se cum să înceapă vorba. Apoi, ridicîndu-și capul dintr-o dată, îl întrebă cu mirare:

— A... ai venit?

Radu își înclină capul în tăcere, furînd-o cu coada ochiului pe Dana, care încremenise, presimțind că va urma ceva neplăcut pentru ei amîndoi.

În sfîrșit, Lațcu deschise din nou gura:

— Te-am luat cumva de la vreo treabă? Ce făceai?

— Eram prin grădină, măria ta!

Lațcu îl privi batjocoritor și-l întrebă rînjind:

— Căutai cumva un loc potrivit să sădești un puiet de stejar?

Fără să vrea, cei doi tineri își aruncară priviri întrebătoare, apoi amîndoi își lăsară ochii în podele, ca de o mare vină.

Bătrînul se ridică în picioare și grăi de astă dată apăsător:

— Jupîn Radule, astăzi la biserică, măria sa Dragoș-Vodă mi-a amintit făgăduința sa de a fi nașul de cununie al fetei mele... și m-a întrebat ce am de gînd cu ea...? Că, după cîte știe măria sa, așteaptă să-i fie cinstiți gineri... Aci Lațcu se opri o clipă și continuă, apăsînd și mai tare pe cuvinte: O seamă de feciori de boieri... și de la noi, din Moldova... și din Țara Românească... și din Ardeal...

— Și domnia ta ce i-ai răspuns, tăicuță? îndrăzni Dana, cu sufletul la gură.

— Eu i-am răspuns, fată dragă — rînji boierul, privindu-l țintă pe Radu, care încremenise lîngă ușă, simțind că i s-au înfipt în suflet și i se răsucesc o sută de cuțite — i-am răspuns — repetă bătrîniul — că nu pot porni nunta, pînă nu-l am înapoi pe armăsarul meu Trăsnet, răpit de tătari... întrucît

vroiesc ca la nuntă să călăresc pe el împodobit cum se cuvine a fi calul unui boier ca mine. Așa că, Radule... rugămintea mea către tine aceasta este: să pleci mâine, în zori după Trăsnet... și să nu te întorci fără el...! Iar, între timp, noi vom griji și de alegerea unui soț potrivit pentru jupînița Dana!

Pe fată o podidiră lacrimile și abia se stăpîni să nu izbucnească în hohote de plîns.

Radu rămăsese amețit o clipă numai. Își înghiți cu greu nodul care i se pusese în gît și răspunse cu sfială:

— Măria ta... și stăpîne, cine poate ști pe unde se mai află acum Trăsnet... și ce mai e cu el? A trecut doară atîta vreme la mijloc de cînd ți l-au răpit mîrzacii în luptă. De-ți trebuie un cal asemenea lui... ia-l pe Fulger!

— Nu, nu, ridică Lațcu mîna dreaptă, ca și cum s-ar fi apărat de o primejdie... nu... pe Fulger ai să călărești tu ca vornicel la nuntă...! Eu îl vreau pe Trăsnet, care e mai tînăr și mai ager! Deci, ne-am înțeles... Fără să mai pierdem vremea cu vorbe goale... mâine-n zori pleci după Trăsnet... Du-te sănătos...! Nu mai am nimic a-ti spune!

— Aș avea eu, stăpîne!

— Ce?

— Îngăduie să mă-nsoțească și Costea, tovarășul meu de vînătoare. Aceasta nu e treabă de un singur om!

— Fie!

Pe drumul prăpăstios ce ducea către hotarul de miazănoapte al Moldovei, înaintau la pas domol doi călăreți tineri ce păreau, după straiile lor, a fi neguțători. Într-adevăr, un al treilea cal, ce venea cuminte după ei, fără a fi ținut de frîu, avea în spinare o tolbă mare, bine legată în pînze și frînghii, în care, de bună seamă, se afla marfa neguțătorilor.

— Ai mai fost vreodată prin ținuturile tătărești, Radule? întrebă cel care mergea al doilea în șir.

— Nu, frate Costeo, dar cu voia Domnului am să mă descurc! Numai să dăm de urma lui Trăsnet!

— Mi-e teamă c-o să fie tare greu! Cine știe pe ce mîini o fi încăput?

— Cată să-ntrebăm mai întii de geambași... De la ei putem afla cîte ceva... Și ținta călătoriei noastre la tătari e cum ne-am înțeles.

— Oricum, frate Radule, grea sarcină ți-a aruncat pe umeri boierul Lațcu! Pe cît mă taie capul, eu socot că ți-a pus gînd rău... și că, ce mai la deal, la vale... vrea să te piardă... asta e!

— Eh! oftă Radu, dînd din cap. O fi vrînd el, dar nu și eu! M-am făcut oare vinovat de ceva?

— Eu, în locul tău, aş fi dat bir cu fugiţi, vorba ăluia!

— De n-ar fi fost la mijloc Dana, poate că-mi luam cîmpii... Dar mi-e tare dragă fata asta, care ar fi rîs de mine aflînd că mă sperii de căutarea unui cal! Am şi eu mîndria mea, măcar că ştiu că nu pot trage nici un fel de nădejde.

— Atunci la ce bun să-ţi primejduieşti viaţa, aşa, de-a surda?

— Ştiu şi eu? zîmbi Radu îndurerat şi îşi îndemnă calul, care parcă domolise prea mult pasul: Hiii, puiule, că ne aşteaptă Trăsnet!

De cum intrară în ținuturile tătărești, Radu fu numai ochi tot drumul, ca să țină minte totul la întoarcere, care nu se știa cum va fi.

Trecură prin cîteva sate sărăcicioase, cu case mici, aproape bordeie de chirpici, întrebînd în dreapta și-n stînga de neguțatori de cai și geambași.

Și toți îi îndreptau înainte, către cetatea unde se afla Mîrza, cel mai vestit geambaș cunoscut în părțile tătărești, de la care lua cai chiar și hanul.

După o zi de mers cu mici popasuri, mai mult de cercetare, decît de odihnă și mîncare, iată că li se arată în fața ochilor o cîmpie mare, pe care troscotul crescuse în voie, împestrițat pe ici și colo cu flori de mușetel.

Iar la marginea cîmpiei se înălța un zid, care nu putea fi altul decît acela al cetății căutate de călători.

Plini de nerăbdare de a ajunge nai repede, cei doi tineri își îndemnară caii și-n scurtă vreme se aflară în fața porții străjuite de către doi suliași ce aveau și hangere la brîu.

— Sîntem neguțatori de stămburi și mătăsuri de la Polonia, deschide Radu vorba. Avem marfă bună și dorim să cumpărăm cai tătărești... Cunoașteți cumva vreun geambaș la care să găsim ce ne trebuie? Plătim bine! Și, ca să-i dovedească pe cum că ceea ce spune el nu-s vorbe de clacă, neguțatorul deschise o pungă și puse în mîna păzitorilor câțiva bănuți de argint.

Ochii tătarilor sclipiră bucuroși, iar cel mai bătrîn le deschise repede poarta și, arătîndu-le cu dreapta o uliță, le spuse:

— O luați drept pe ulița asta, pînă ajungeți la geamie, apoi faceți la stînga, și o să vedeți niște case mai arătoase! Întrebați de Mîrza geambașul; nimeni în toată țara nu are cai ca ai lui; o să fiți mulțamiți.

— Și voi la fel... la întoarcere! le făgădui Radu bucuros.

Norocul călătorilor că Mîrza era acasă. Un om scund, dar voinic, bine legat, tuciuriu la față și cu priviri piezișe, pline de răutate.

Cînd Radu începu să-i spună povestea cu stămburile lui, Mîrza îl opri scurt cu mîna și-i grăi:

— Nu-mi trebuie pînzeturi și nici nu mă privește ce fel de negoț faceți, drumeților! Eu cumpăr și vînd cai, dar cai buni, pe sprinceană, nu gloabe,

nici mîrtoage... Văd că sînteți pe trei cai... cai buni ce-i drept... Vreți să vindeți, sau să cumpărați?

— Să cumpărăm, preacinstite jupîne! răspunse Radu, bătîndu-i inima. Ne-ai făcut cinstea să spui despre caii noștri că sînt buni. Noi însă dorim să cumpărăm alții... sau măcar unul și mai bun decît aceștia. Și stăpînul nostru, cel mai mare neguțător din Polonia, ar vrea un cal negru, dacă se află. Bun de călărie...

Mîrza stătu o vreme pe gînduri, închizîndu-și și mai mult ochii-i spălăciți, se trase de sfircul mustății drepte, apoi zise:

— Veniți la grajduri... să vedeți! și o porni înainte, cu neguțătorii și cu vreo trei slujitori după el.

Deschise larg ușa, care scîrții prelung, și-i făcu pe caii ce ronțăiau ovăz să-și întrerupă mîncatul și să-și întoarcă ușor capetele.

Ferestrele mari lăsau să pătrundă lumina în voie, așa că se vedeau bine toți caii. Radu trecu alene și-i privi. Trăsnet nu se afla printre aceștia. Veni lîngă Mîrza.

— Ei... ce zici? îl întrebă geambașul. Nu-ți place nici unul?

— Ba, ca să-ți spun drept, toți sînt frumoși și voinici, dar nu e ce-ar dori stăpînul meu! Nu mai ai și alții?

— Cum? Din toți ăștia nu-ți alegi nici unul? făcu Mîrza nemulțumit.

— Îți spusei că panul meu ar vrea un cal negru... așa că...

Mîrza se-ncruntă o clipă și spuse cu neașteptată răutate:

— Bine, dar! Poftește, rogu-te încoace... Mai am un armăsar, care s-ar putea să-ți fie pe plac... Îl țin singur într-un grajd anume făcut pentru el...

Radu tresari și întrebă cu sufletul la gură:

— De ce?

— Așa... că-i de rasă aleasă! îi răspunse în batjocură și cu ciudățenie în priviri Mîrza, și se opri în fața unui grajd mic din lemn de stejar. Deschideți ușa și scoateți armăsarul, grăi el slujitorilor.

Doi tătari, avînd în mîini unul o țepușă, și altul un cnut pătrunseră în micul grajd și, peste o clipă, Radu și Costea auziră un nechezat puternic, care le îngheță sîngele în vine. Era nechezatul lui Trăsnet.

Flăcăii se dădură la o parte să facă loc și-și puseră capetele în piept, de teamă să nu fie recunoscuți de cal și să-i trădeze, astfel, fără voia lui.

Dar Trăsnet ieși pe ușa grajdului falnic între cei doi slujitori, cu gîtul încordat. Trecu pe lîngă ei, părăind că nu-i bagă în seamă, deși Radu simți că a tresărit o frîntură de clipă, dar s-a stăpînit, înțelegînd că se petrece ceva ciudat.

— Ei, îl întrebă Mîrza pe Radu. De acesta ce zici, neguțătorule?

— Într-adevăr, recunosc Radu, într-adevăr pare a fi un cal deosebit. Cît ceri pe el?

Aci, tătarul izbucni într-un rîs nestăpînit, la care-i ținură hangul toți slujitorii săi făcîndu-l pe Trăsnet să-și întoarcă frumosul său cap cu stea în frunte.

— Ți-l dau de pomană dacă ești în stare să te ții pe spatele lui... nu mai mult, ci cît număr eu pînă la zecel!

— Cum așa?! se prefăcu mirat foarte Radu. Ce fel de neguțătorie poate fi aceasta?

— Este așa cum este! Văzuși ce grajd i-am făcut? De stejar! Ai mai pomenit domnia ta grajd de stejar la un cal? Și știi de ce? Că pe cel dinainte, de brad, l-a spart cu copitele... N-am pomenit cal mai nărăvaș... Și pîn-acum, nimeni n-a fost în stare sa-l călărească... Pe toți i-a trîntit și i-a călcat în copite. Acest cal negru îl are pe satan în el, s-o știi de la mine.

— Dar de unde-l aveți? se prefăcu Radu mirat.

— I l-a luat chiar fiul hanului acum un an, în luptă, unui boier moldovean bătrîn și neputincios! Pesemne că de aia-l și purta calul... Ori cu el, ori fără el în spate, totuna-i era.

— Ha, ha, ha! se făcu Radu că rîde ca poftă. Și acum domnia ta vrei să-mi rupă și mie oasele?

— Așa-i că nu te-ncumeți? Pe doi slujitori de-ai mei i-a lăsat schilozi. Ai putea totuși să-ncerci, dar mai înainte să-ți dau un sfat prietenesc rîse din nou Mîrza.

— Care?

— Spune-i prietenului domniei tale să-ți sape și groapa! și geambașul se porni din nou pe rîs ca de-o glumă bună.

— Ba iacă asta n-o fac! rîse și Radu, că doar n-o să mă lăsați dumneavoastră ne-ngropat. Însă încercarea n-o pot face aci, în curte... sau pe ulițele cetății. Să ieșim pe cîmpie... Cu un cal nărăvaș nu se știe niciodată la ce te poți aștepta... și n-aș vrea să mă dea de ziduri.

— Unde poștești! strigă Mîrza. Puneți-i șaua! Sfirșitul tot același va fi, ți-o spun eu... Hai la cîmpie!

Cei doi slujitori porniră cu frumosul cal înainte, iar după ei tot alaiul. Costea călare, la pas, și ceilalți după cai. Se opriră în fața porții. Radu le făcu semn tătarilor să lase calul slobod. Îl fulgeră cu privirile pe Costea, care-nțelese și luă friiele celorlalți doi cai. Apoi Radu își făcu o cruce mare și șopti: „Doamne-ajută!” își scuiă în palme și le frecă una de alta și făcîndu-și vînt, fără să pună piciorul în scară, sări pe el ușor, îl bătu pe gît cu dragoste și strigă: „Hai, Trăsnet, flăcăul tatii!... hiii, ca vîntul și ca gîndul, vorba din basme!”

Și Trăsnet, slobozind un nechezat puternic și pătrunzător, își încorda gîtul și țișni ca din arc, urmat de Costea cu ceilalți cai, care porniră în goană nebună ca să nu se lase mai prejos. Tătarii rămaseră încremeniți. Cînd

înțeleseseră în sfârșit, ce se-ntîmplase, călăreții erau prea departe și ar fi fost prea târziu ca să-i mai ajungă cu vreun cal, oricît de iute ar fi fost acela.

Cînd intrară Radu și Costea cu cei patru cai pe poarta castelului din Baia, boierul Lațcu era în pridvor cu Dana, făcînd haz de o cloșcă ce scosese boboci de rață și privea mirată la ei.

Pe cal fiind, Radu își scoase cușma cu pană verde și grăi:

— Sărutăm dreapta și bun găsit! Iată, boierule, mă-nclin cu slujba-ndeplinită. Trăsnet este iarăși acasă!

Dana își duse mîna la inimă și se făcu roșie ca macul, iar Lațcu holbă ochii, nevenindu-i să creadă și se repezi la cal, răsfirîndu-i coama neagră, corb. Apoi îl sărută pe ochi.

Radu sări din șa drept în picioare. Costea descălecă și el, dînd caii în grija unui slujitor.

Bătrînul boier veni apoi lîngă Radu și-i spuse zîmbind, măcar că nu-i venea:

— Bine că veniși, jupîn Radule! Odihnește-te, odihnește-te, dragul meu, ca să prinzi noi puteri, că am a-ți încredința altă treabă voinicească, pe care numai tu o poți duce la îndeplinire.

— Care anume, boierule? întrebă Badu, tremurînd și stăpînindu-și cu greu mînia ce începuse să-i clocotească în vine!

— E, făcu Lațcu nepăsător, un gînd mai vechi de-al meu, poate năstrușnic, dar care, înfăptuit, i-ar pune în mirare pe toți vînătorii noștri... și chiar pe măria sa Dragoș-Vodă...!

— Dar care, boierule? stărui Radu, bănuind că la ceva ușor nu se putea aștepta.

Lațcu păru că se gîndește cîteva clipe, apoi spuse alene:

— Iacă, m-am cam săturat să tot folosim șoimi la vînătoare... Și m-am gîndit că pentru vietăți mai mari, cu blană, foarte nimeriți ar fi vulturii!

Radu tresări puternic și se dădu un pas înapoi:

— Vulturii, măria-ta!?

— Da, ai auzit bine, vulturii am zis, că se găsesc sumedenie în creierii munților noștri... fie vulturi-codalbi sau zăgani... sau pleșuvi... sau și mai bine pajere... Da, da, să-mi prinzi doi pui de pajeră... și să-i înveți la vînătoare..., că tu te pricepi mai bine decît toți!

— Dar cine-a mai pomenit, măria-ta, vulturi învățați la vînătoare? Șoimii sînt altceva, dar vulturii...?! se uimi Radu.

— Dacă n-a pomenit pîn-acu', o să pomenească de-aici înainte! Mîine, nu; dar poimîine pleci după vulturi... Carpații gem de ei.

Radu își ridică privirile întrebătoare asupra Danei, care-i răspunse din ochi îndurerată. Apoi se răsuci pe călcîie, fără să mai spună o vorba și plecă. Costea îl urmă de îndată și, cînd fu încredințat că nu-i poate auzi nimeni, îi șopti:

— Acum ai înțeles că vrea să te piardă? Păi cînd te-ar prinde vulturoaica la cuib, te-ar păli cu aripile și ți-ar scoate ochii cu clonțul. Cîți păstori îndrăzneți am văzut eu orbiți de vulturi!

— Pe mine n-o să mă orbească, fii fără grijă! îi răspunse Radu înfuriat.

— Așadar, tot ai de gînd să te duci?

— Nu știu încă bine ce am să fac. Cu Trăsnet ne-a ajutat norocul, istețimea și iuțea lui. Și apoi și mie îmi era tare drag calul ăsta și-mi lipsea! Dar ca eu să fiu orbit de vulturi, și să rămîn milog la curtea lui Lațcu... și apoi să-și dea fata după cine știe ce fecior de neam, numai fiindcă-i de neam... De! Asta n-o mai pot îndura. Și-arunci...

— Atunci... nu cumva să faci vreo prostie?!

— Am să-ți urmez sfatul, orice s-ar întîmpla!

— Să fugi?

— N-am încotro, frate Costea! Cu timpul am să mă liniștesc... am să uit, cum o vrea Dumnezeu! Dar ca să-și bată Lațcu joc de mine mai departe nu mai vreau cu nici un chip!

A treia zi, boierul Lațcu trimise un slujitor să-l cheme pe Radu; dar în locul lui veni starostele de vînători foarte neliniștit:

— Măria ta, jupîn Radu nu se află nicăieri!

— Cum așa?! se-ncruntă bătrînul înspăimîntător la vedere. N-a lăsat vorbă unde s-a dus?

— Nu, boierule. Aseară, după cină, am mai stat de vorbă puțin și apoi ne-am dus la culcare; ne-am spus „noapte bună” ca de obicei și azi m-am gîndit, cînd nu l-am văzut pe nicăieri, că s-o fi dus la pajere, după cum îl auzisem vorbind deunăzi.

— Fără să stea de vorbă cu mine mai înainte?! se răsti Lațcu. Dacă voi nu știți ce-i cu el, să vă spun eu: a fugit! Și de nu mi-l aduceți aci cît mai degrabă viu sau mort, vă spînzur de grinda casei pe toți, ca să fiți pildă și pentru alți nemernici. Haida, cară-te de aci și decît să te întorci fără de Radu, mai bine să te arunci în Bistrița.

— Am înțeles, înalte stăpîne!

— Vezi ce cal lipsește din grajd! Și să puneți cîinii de vînătoare pe urmele lui. Ha, ha, ha, rîse în silă boierul, asta-i bună, zău așa, cîinii învățați de Radu să adulmece vînatul după miros de astă dată or să-l prindă pe el însuși.

Mai mare rîsul de așa poznă nemaipomenită. Dar el și-a făcut-o singur. Ce a căutat, va găsi. Du-te!

Andrei, starostele de vînători, și Șandru, ajutorul lui, erau amîndoi buni prieteni cu Radu și se găseau în mare zbulucium sufletesc: chiar ei să fie trimiși cu cei mai buni vînători și cu cîinii după fugar?!

— Ce facem, Andrei, cum o scoatem la capăt cu povestea asta nenorocită? întrebă Șandru.

— N-avem încotro, trebuie să ne facem datoria, trebuie să-l prindem, că altminteri sînt în joc viața noastră, femeile și copiii noștri! Ce putem face alta? Numai să dăm de el! oftă cu grijă Andrei.

— Trebuie să dăm! Cred că Radu o să umble mai mult noaptea, ca să nu dea de bănuț. Ei, noi vom merge fără preget și ziua și noaptea!

— Ușor de vorbit, dar greu de îndeplinit. Păi crezi că te mai poți ține pe picioare, omule, dacă ai să umbli o zi în șir călare? Vai de capul tău! Fără de popas nu se poate. Vorba e încotro s-o pornim după el? Iată, cîinii nu-i adușmeciă nici o urmă. Nici pomeneală de copite, nicăieri. Să știi că a învelit cu paie și cîrpe copitele calului și s-a tot dus! Pas' de-l găsește. Dar stau și mă gîndesc că... spre răsărit, la tătari nu s-a putut duce; la miazăzi, în Țara Românească, de asemenea. Nu s-a putut îndrepta decît înapoi spre Maramureș, unde are prietenii!

— Isteț ești, măi Andrei! Așa trebuie să fie, precum zici. Deci, hai să apucăm pe drumul care ne-a adus din Maramureș în Moldova și nu se poate să nu dăm de el sau măcar de urmele lui pe undeva.

În seara următoare, venind dinspre „Cîmpul lui Dragoș”, trecu prin satul Boureni un călăreț trudit, plin de praf și sudoare, care i se scurgea pe obraz lăsîndu-i dîre murdare. Întrebă de casa șoltuzului și ceru a vorbi cu stăpînul, care, cînd auzi că e căutat de om de la domnie, ieși îndată.

— Bună seara, jupîne șoltuz! grăi călărețul

— Bine-ai venit, jupîne! răspunse șoltuzul. Cu ce-ți pot fi de folos?

— Iată care-i nevoia ce mă mîină la domnia ta: sînt trimis de măriia sa Dragoș-Vodă tocmai la Maramureș să caut șoimi pentru vînătoare. Mi-i tare degrabă, dar calul meu, măcar că-i vîrtos precum se vede, a obosit. Ți-l las pînă mă întorc și te rog a-mi da altul odihnit!

— Apoi dacă-i numai atît, treaba e făcută! grăi șoltuzul. Cai ca ai mei se știe că nu are nimeni în Boureni. Poftim să-ți alegi și umblă sănătos! Să știi, însă, că nu mi-e rușine nici cu calul domniei tale. Da' acolo-n traista aceea ce se zbate?! întrebă omul cu uimire.

— Ha! rîse în silă călărețul. Un biet vătui, care mi-a căzut în mînă în drumul meu prin pădure. Îmi prinde bine la drum lung, că n-am timp să mai vînez, în goana mea după șoimi.

— Așa, așa! făcu omul. Măcar că ți-ai luat și arcul și tolba cu săgeți și vād că și securea o ai la spate.

— Ca să fie la orice nevoie, jupîne șoltuz!

— Așa, așa, încuviință din nou șoltuzul. Iacă, poftim alege-ți calul care-ți place și pune-l pe al domniei tale în locu-i!

Pe aceleași meleaguri, puțin bătute de oameni în cursul unui an, se ivi la scurtă vreme după trecerea călărețului nostru, un pîlc de oșteni pe cai vînjoși, avînd cu ei și o haită de cîini.

Păreau că sînt în căutarea cuiva: mergeau la pas și asmuțeau clinii încoace și încolo, doar vor adulmeca vreo urmă.

Deodată, unul dintre ei, ce părea a fi căpetenia, tresări la auzul unui nechezat prelung și parcă îndurerat.

— Stați pe loc! strigă el cuprins de fiori. Dacă nu mă înșeală auzul...

Dar n-apucă să-și sfîrșească gîndul că nechezatul se auzi din nou, de astă dată mai puternic, de parcă ar fi fost înțeleș de calul ce voia să le dea de veste că se află prin apropiere.

— Dacă nechezatul ăsta nu-i al lui Fulger, armăsarul lui Radu, eu îmi pun capul pe trunchiul din fața noastră și nu-l mai iau de-acolo! S-o luăm pe poteca din dreapta să vedem unde ne duce! grăi înfierbîntat oșteanul de adineaori.

Drumul îi scoase de îndată chiar la intrarea în satul Boureni.

Ceata se opri din nou și așteptă. Și pentru a treia oară se auzi nechezatul puternic al calului.

— Nu mai e nici o îndoială, spuse Sandu. Ai dreptate, Andrei. E Fulger!

Și pîlcul porni grăbit, lasînd în urmă-i un nor de praf.

Ca atrași de o presimțire se opriră în fața casei șoltuzului.

Andrei se apropie călare de poartă și bătu cu mînerul spadei de trei ori. În aceeași clipă chiar se auzi din nou nechezatul cunoscut și stăpînul casei se ivi de după un nuc rămuros cu tulpina groasă cît doi oameni voinici.

— Bună vremea, prietene! zise Andrei. Bucuroși de oaspeți?

— Apăi, zîmbi șoltuzul, spre a vă răspunde la această întrebare, va mai întîi să știu ce fel de oameni vor să-mi intre în casă!

— Așa-i! Pe scurt, sîntem oșteni de-ai boierului Lațcu și căutăm un fugar!

— Prea bine; vă doresc să-l prindeți cît mai degrabă; dar ce v-a făcut să credeți că l-aș adăposti eu cumva, de v-ați oprit taman la casa mea?!

— Aşa-i şi asta! Am auzit un nechezat care credem că este al unui vestit armăsar, pe nume Fulger, călărit de fugarul căutat!

— S-ar putea să fie! E adevărat că în grajdul meu se zbugiumă un preafaimos armăsar străin de ai mei; călăreţul acestuia însă a plecat de mult!

— Cum aşa?

— Calul îi era istovit de drum; omul mi-a spus ca-i de la domnie şi umblă după şoimi; m-a rugat să-i împrumut alt cal pe care o să mi-l înapoieze la întoarcere. Asta-i toată tărăşenia. Şi acu, poftiţi să vedeţi calul!

— Ba, mai bine fii bun, rogu-te şi adă-l domnia-ta încoace!

— Păi, tocmai asta e pozna, că nu pot,... nu se lasă,... e cal nărăvaş, care nu ştie decît de stăpînu-său! se vaită şoltuzul.

— Taman ca frate-său Trăsnet! rîse Şandru. Cai de soi, româneşti! Hai la grajd.

Fulger îi întîmpină cu un nechezat plin de veselie şi nu mai avu astîmpăr. Andrei îl bătut pe greabăn cu palma, îi puse căpăstrul uşor şi-l scoase afară.

— Prietene, îi grăi Şandru, şoituzului, îţi făgăduim a-ţi aduce înapoi calul dumitale. Noi pe acesta îl luăm, vezi că ne cunoaşte şi ne ascultă ca pe stăpîinii lui. Pînă atunci, primeşte calul acesta care ne e de prisos... şi rămîi cu bine!

— Mergeţi sănătoşi şi să ştiţi că eu vă aştept cu calul meu; văd că nu mă pot împăca bine cu ai domniilor voastre!

— Te mai rugăm un lucru, ca să ne uşurezi sarcina. Ştii cumva încotro a apucat-o fugarul ce-l căutăm?

— Dacă mi-o fi grăit adevărul sau m-a amăgit nu pot şti, dar el mi-a spus că l-ar fi trimis măria-sa Dragoş-Vodă tocmai la Maramureş, după şoimi de vînătoare! Aşa o fi..., n-o fi aşa, Dumnezeu ştie! Dar domniile voastre porniţi încotro veţi crede de cuviinţă şi fiţi sănătoşi!

Andrei îl privi repede pe Şandru şi strigă:

— Văzuşi, măi, frate Şandrul, că am cugetat bine? N-avea încotro s-o apuce decît spre Maramureş! Ce mai aşteptăm dar?

Rămîi sănătos, om bun, şi să ne vedem cu bine!

Şoltuzul rămase în pragul porţii, alături de calul lăsat de oşteni şi urmări pîlcul care stîrni din nou un nor alburii de praf, ce se risipi şi se pierdu în zare, pînă nu se mai văzu nimic.

Dimineaţa era senină şi caldă ca o zi de vară timpurie. Călăreţul străin înainta anevoie, la pas, pe drumul colţuros de stîncă ce mergea către Maramureş. Se găsea încă în Ţara Moldovei. Abia trecuse Bistriţa prin vad, cînd deodată îi ajunse la urechi un zvon îndepărtat de lătrături cunoscute. Inima începu să-i bată cu putere în neştire.

„Au pus cîinii pe urmele mele! îşi zise el. Cîinii învăţaţi de mine! Noroc că m-am gîndit că se poate întîmpla asta!”

Sări sprinten de pe cal, îl luă de frîu şi-l ascunse, priponindu-l în dosul unui desiş de brazi şi tufe de ienuper.

„Aşa, grăi mai departe călăreţul, vorbind cu sine însuşi, şi acum să poftească să mă prindă! Să ne aţinem aci, lîngă stîncă asta învelită în muşchi verde. Dacă vin pe urmele mele, trebuie să treacă, pe la mijlocul pajiştei. Să vedem acum dacă cîinii mei n-au uitat ce i-am învăţat!”

Se ascunse în spatele stîncii la timp. Îndată lătrăturile se auziră aproape şi la mijlocul pajiştei se arătară copoi boierului Laţcu, adulmecînd cu boturile la pămînt. Şi-n clipa următoare, ca din senin, ţîşni un iepuraş, care o luă la goană prin faţa haitei.

Cîinii, înnebuniţi la vederea vînatului, porniră săgeată după el. Călăreţii, care nu avuseseră vreme să vadă după ce aleargă cîinii, crezură că aceştia au simţit puternic urma fugarului şi se năpustiră călări după ei. Iar fugarul sări în dosul desişului, încălecă şi o porni mai departe prin rariştea de brazi. Dar şiretlicul lui fu dibăcit numaidecît. Nu degeaba călăreţii ce-l urmăreau fuseseră tovarăşii lui de vînătoare.

— Asta-i una de-a lui Radu, îmi pun mîna în foc! spuse Andrei rîzînd totuşi, măcar că fusese păcălit.

— Mă tem şi eu; semne că-i prin apropiere!

— Dacă-i aşa, după el mai departe!

— Ian staţi pe loc şi ascultaţi! strigă Costea. Auziţi tropotul unui cal la pas?

Oamenii îşi ascuţiră urechile şi prinseră într-adevăr zgomot de copite bătute rar.

— Nu poate fi decît Radu! spuse Andrei. Într-acolo, degrabă.

Caii vînativilor erau obişnuiţi cu muntele. Călcau uşor, cu capul în jos, alegînd pietrele şi înaintînd cu grijă. Deodată în faţa lor se ivi călăreţul străin.

— Radule! strigă Şandru, Radule, fratele meu, stai pe loc!

Dar Radu îşi înfipse cu înverşunare pîntenii în burta calului, care se ridică în două picioare, nechezînd dureros şi se avîntă în codru.

În aceeaşi clipă însă, cîinii, care-şi recunoscuseră stăpînul, porniră valvîrtej, scheunînd de bucurie, şi-i înconjurară calul cu lătrături vesele, împiedicîndu-l să meargă mai departe. Atunci Radu sări din şa şi o luă la fugă, căutînd scăpare printre steiuri şi brazi.

Andrei îi strigă, punîndu-şi mîinile la gură:

— Radule, avem poruncă să te aducem înapoi viu, sau mort. E-n joc şi viaţa noastră, nu numai a ta. Fii cuminte şi stai pe loc! Tu eşti unul, iar noi, zece; tot nu poţi scăpa din mîinile noastre în cele din urmă, orice ai face!

La aceste vorbe, Radu, cugetînd că Andrei are dreptate, se opri, le ieși în fa a, abia st p nindu- i lacrimile de ciudă,  i le spuse cu obidă:

— Ah, de ce nu s-a deschis în fa a mea o genune ca să m-arunc în ea  i să sfir esc odată cu via a asta plină de năpastă!

— Suie-te pe cal  i hai, înapoi, Radule!  i nu deznădăjdui!  l îmbărbăta  andru. Am auzit  i eu o vorbă rămasă de la   teleptii b tr ni din vechime: chiar atunci c nd  i-ai pierdut cea de pe urmă nădejde, tot să nu- i pierzi nădejdea!

— Hm! r se cu amărăciune Radu, ce puțin se potrive te c teodat  vorba cu fapta. Via a le dă pe am ndou  peste cap. A  vrea să-l văd pe   teleptul care a scornit această vorbă în locu-mi...  i să-l întreb; la ce i-ar folosi nădejdea lui cea de pe urmă?!

C nd Radu intră în curtea boierului Lațcu, între  andru  i Andrei, cu m inile slobode, ca orice om liber, st p nul casei îl aștepta tremur nd de m nie. Ridică pumnul  i voi să-l lase năprasnic asupra t n rului, dar un  ip t de la fereastra de sus îl făcu să se-ntoarcă brusc  i să r m n  cu bra ul în aer. Capul Danei dispăru din fereastră  i boierul se st p ni, amintindu- i deodată că acestui om  i datore te via a fetei sale, ce-i era at t de dragă.

Urlă totu i ca un scos din min i către cei doi starosti de v n tori:

— De ce nu l-a i legat?

— La ce să-l legăm, boierule? răspunse Andrei supărat, dacă s-a dat în m inile noastre de bună voie. Doar n-o să mai fugă!

— N-o să mai fugă, pentru că o să stea la butuc. Acuma chiar, în fa a casei, ca să-l vadă to i cei ce vor trece pe aci  i să le fie învățatură de minte!

De sărbătorile Pa telui, la casa boierului Lațcu era masă mare. Din nou această petrecere avea să fie cinstită de măria sa Dragoș-Vodă  i ai săi.

Dinaintea pr nzului începuseră să sosească la curtea Lațcului r dvane trase de câte patru cai, cu boierii pofti i la marea sărbătoare de primăvară.

 i toți boierii  i jup nesele ce soseau îl priveau pe Radu pus cu bra ele  i picioarele în butuc, ca  i c nd n-ar fi văzut nimic,  i intrau nepăsători în casa, fără să-ntrebe măcar ce e cu el.

Într-un t rziu sosiră  i domnul cu ai lui, îndelung a tepta i de toată suflarea. Dar iată că, de îndată ce intră pe poarta mare, înaltă  i grea de stejar, Dragoș-Vodă dete cu ochii de Radu în butuc  i se opri,  ncrunt ndu-se nemul umit.

— Ce-i cu Radu în starea aceasta, boier Lațcule? făcu vodă grabnică întrebare boierului, care-i ieșise în întâmpinare.

— A fugit de la casa mea ca un lotru de codri, ca să nu-mi îndeplinească o poruncă și, pentru această mîrșavă faptă, l-am osîndit precum se vede!

— De cînd stă astfel?

— Numai de ieri, măria ta!

— Și nu socoți domnia ta că-i prea mult să mai steie și astăzi? Într-o zi de mare sărbătoare creștinească, așa precum este aceasta ce o prăznuim?

— Și fiul mea de ar fi greșit astfel, răspunse cu semeție Lațcu, i-aș fi dat aceeași pedeapsă, măria ta, spre a fi pildă de îndreptare și altora.

— Într-o zi de mare sărbătoare, boierule, cînd toată lumea mănîncă, bea și se veselește, se cade a fi mai îngăduitori, mai iertători cu semenii noștri. Eu nu aș putea să stau tihnit la masa domniei tale, știind pe cineva că zace în butuc ca un tîlhar de drumul mare. Cu atît mai mult, boierule, cu cît acesta este Radu, care, precum bine știm cu toții, a făcut întotdeauna mult pentru casa dumitale, purtîndu-se mai frumos ca mulți fii adevărați și buni prieteni. Iar dacă a fugit, nu știu, zău, dacă nu a avut și un pic de dreptate. Socot că m-ai înțeles! mustăci vodă.

— Cum nu se poate mai bine, înalte stăpîne! Să fie dezlegat Radu de îndată! porunci boierul Lațcu.

— Și să poftască, așa, ca întotdeauna, la masa noastră! adaogă vodă, smucindu-și fruntea în sus și pornind spre intrarea în casa.

Capitolul VI

Viața lui Dragoș-Vodă în grea cumpănă

I scoadele moldovene aduseră știrea că, de astă dată, în fruntea hoardelor tătărești venise însuși hanul lor, Ghirai.

Oștile se ciocniră în Țara de Sus, pe un loc larg dinainte de Dorohoi și bătălia fu mai crâncenă ca niciodată. Hanul nu intrase în luptă, el privea călare de pe un dîmb, strigîndu-le alor săi cuvinte de îmbărbătare. Dragoș-Voda își împărțise oastea în patru cete în cap cu el însuși și cu cîte un boier de credință, printre aceștia socotindu-l și pe Bale.

Tătarii, urcați călări pe un deal ușor înclinat, își dădură drumul la vale în urlete ce te înfiorau pînă în măduva oaselor, prăvălindu-se ca niște bolovani vii asupra moldovenilor, care, văzîndu-i că vin năprasnic în clipa potrivită, după obiceiul lor, se rupseră în două și-i prinseră pe dușmani ca-ntr-un clește uriaș. Sunau scuturile de loviturile spadelor, dar răsunau și tidvele cotropitorilor sparte de ghioagele moldovene; cele mai multe capete se prăbușeau în țărîină, bolborosind cuvinte neînțelese.

— Nu vă lăsați, copii! strigă Dragoș înfierbîntat la culme, tăind în dreapta și în stînga cu paloșul său mare și greu.

Dar acela care se întrecuse pe sine însuși și-i lăsase pe toți muți de uimire fu Radu. Fulger, calul său, se lupta aproape tot timpul în două picioare; iar el, mînuind cu agerime două spade, făcuse prăpăd.

Deodată își struni calul și apoi se repezi înainte ca dus de vînt. Boierul Lațcu era în primejdie de moarte. Trei tătari îl înconjuraseră și erau gata să-l doboare, căci bătrînul istovit abia se mai apăra. Și marea mirare a lui Radu era făptul că în preajma lui Lațcu, văzînd aceasta, se afla boierul Bale, crezut prieten și care totuși nu se gîndea să-i sară în ajutor, așteptînd parcă să vadă ce se întîmplă.

O clipă de ar mai fi trecut, și Lațcu ar fi fost pierdut pentru totdeauna. Dar chiar în clipa aceea se ivi ca din senin Radu, care, din două lovituri numai, isprăvi cu cei trei tătari și îndrăzni să-i strige lui Bale, fără să-i pese de ce va urma:

— Ce-asteptai boierule Bale, de stăteai așa, nepăsător?

Apoi, îndreptîndu-se spre Lațcu, spuse:

— Hai, stăpîne, ajunge de-astă dată!

Lațcu se lăsă dus ca un copil și de abia mai putu să îngaime:

— Îți mulțumesc, Radule!

Dar Radu nu mai avea timp să asculte mulțumiri. Văzu cu groază cum hanul Ghirai ridică mîna și din spatele dîmbului se ivește o nouă oaste proaspătă, odihnită, gata de luptă. Și, lăsîndu-l pe Lațcu la adăpost, porni chiuind ca la nuntă:

— Uiu, iu, iu, pe ei, măi, nu vă lăsați! Aci să le săpăm mormîntul!

Îmbărbătați de vitejia fără de seamăn a lui Radu, porniră toți moldovenii cu o îndîrjire nemaipomenită. Însăimîntați de înverșunarea neașteptată a acestora și de vederea capetelor ce zburau în toate părțile, tătarii rupseră șirurile și se întoarseră, rupînd-o la fugă.

Dar hanul ajunsese să coboare dîmbul și iată că se găsi față în față cu boierul Bale. Ridicără amîndoi spadele, le încrucișară, dar nici unul, nici altul nu cuteză să lovească. Ba lui Radu, care ar fi dorit să-l înfrunte el pe han, i se păru că cei doi vrăjmași schimbă cîteva vorbe, își mai ciocnesc spadele de cîteva ori și se îndepărtează unul de altul, fără nici o noimă.

„Aci nu e lucru curat!” își spuse Radu. „Oare Dragoș-Vodă o fi văzut aceasta?”

Dar măria sa nu avea vreme să privească cum se bat ceilalți, că trebuia să le țină piept la doi tătari, care se năpustiseră asupra lui.

Și iată că, la un nou semn al hanului, tătarii, prefăcîndu-se că fug îngroziți, părăsiră cîmpul de bătălie.

Lui Radu i se păru că nici de astă dată nu-i lucru curat și își făgădui să fie cu multă luare-aminte.

La întoarcere, boierul Bale caută să se țină mai pe lîngă Radu. În apropiere de Bale, cînd caii lor se găsiră, în sfîrșit alături, Bale îi șopti!

— Să-ți spun drept, jupîn Radule, te credeam mai isteț!

— Și ce te face să crezi că te-ai înșelat?

— Te mirai că n-am sărit sa-l scap pe boierul Lațcu, primejduindu-mi eu viața mea, pe care o socotesc mai prețioasă decît a lui? Ci eu mă mir de domnia ta că ai sărit să-l scapi!

— De ce?

— Poate că te mai pune din nou la butuc, cînd i-o veni bine! rînji bătrînul boier.

Radu clătină din cap cu amărăciune și răspunse:

— Toane de bătrîn, boierule Bale!

— Hm! își strînse buzele cu dispreț boierul Bale, dînd din cap și răsfirîndu-și barba albă cu degetele-i butucănoase. Păcat că Lațcu nu știe să prețuiască așa cum se cuvine un om ca tine, Radule!

Aci, tînărul oștean izbucni, cuprins de o mare mînie, și spuse cu buzele strînse, în șoaptă:

— Ca să vezi și domnia ta, boierule Bale, pe cine și-a ales vodă mare sfetnic! Ptiu! și Radu scui pă cu scîrbă în praful drumului și înverșunat își vîrșă năduful mai departe: pe altul mai priceput nu-l găsea, parcă nu mai erau atîția și atîția boieri de seamă, mult mai destoinici decît el.

Bale nu-și mai încăpea în piele de bucurie că Radu rostește asemenea cuvinte despre Dragoș-Vodă și Lațcu. Ar fi voit să spună și el ceva în sprijinul celor rostite de flăcău, dar rămase uimit peste măsură, auzindu-l pe tînărul ostaș că dă viu grai chiar gîndurilor sale:

— Păcat că măria ta erai pe atunci prins la tătari; poate altfel s-ar fi făcut lucrurile în țară. E, dar bun e Dumnezeu! oftă Radu, ridicînd privirea spre cer.

— Și eu spun despre tine, Radule, că să fi fost tu omul meu, ehei!

Radu nu-i dădu pas să isprăvească și-l întrebă repede:

— Nu zău, chiar ai dori aceasta, boierule Bale?

— Ehei, răspunse bătrînul surîzător, ți-ar pune Dumnezeu mîna în cap; dar am stat prea mult de vorbă împreună... și să nu dăm de bănuir. Dacă vrei, treci mîine seară pe la mine!

— Hei, așa trece eu, boierule, dar sînt ținut tare strîns de cînd am fugit. La ce să le spun că vin la curtea mării tale? Îmi trebuie o pricină!

— Am să te cer eu Lațcului, spunîndu-i că vreau să te cercetez asupra unor cățelandri de copoi, dacă face să-i păstrez sau nu pentru vînătoare.

— Așa da, că altminteri, să-ți spun drept, mă cam tem, și nu de alta, dar n-aș vrea să mor pînă nu-i las puțin sînge stăpînului.

Bătînd în pîteni de bucurie, bătrînul boier își spuse încîntat de dibăcia lui:

— Al meu e Radu. De acum pot păși neabătut pe calea mult dorită.

A doua zi se înfățișă la curtea boierului Lațcu un slujitor domnesc, care-i spuse marelui sfetnic că e poftit dimpreună cu Radu la palat.

Încălecară și porniră amîndoi deodată. Tot drumul de la el de acasă pînă la curtea domnească, Lațcu nu vorbi decît atîta, și asta mai mult ca pentru sine însăși:

— De ce ne-o fi chemat vodă pe amîndoi?

Dragoș-Vodă nu le puse prea mult răbdarea la încercare, că, îndată ce-i văzu pe fereastră, îi întâmpină cu brațele deschise, îi pofti să șadă și le spuse surîzînd:

— Iată care-i pricina acestei chemări cu noaptea-n cap! Radu Bradu, destoinic oștean al domniei tale, boier Lațcule, a dovedit multă pricepere și deosebită vitejie în lupta noastră cu tătarii. Aceste alese însușiri ale lui se șade a fi cu cinste răsplătite de către toți și mai vîrtos de către domnul țării. De aceea am hotărît să fac căpitan de oaste și să-l iau de aci înainte în slujba mea la palat!

Radu se făcu tot flăcări de fericire. Dar Lațcu, schimbîndu-se fără rost de pe un picior pe celălalt, grăi nemulțumit:

— Nu e prea tînăr, măriia ta?

— La fel de tînăr a fost și cînd ți l-a adus înapoi pe Trăsnet și ieri, cînd te-a scăpat de la moarte! Și apoi, boierule, vitejia n-are vîrstă. Eu îi cunosc bine toate isprăvile. E om de nădejde!

Dana ședea cu capul aplecat pe gherghef și lucra adîncită în gînduri. Deodată tresări la zgomotul făcut de niște pași ușori, ce n-ar fi dorit să fie auziți.

Cînd ridică privirea întrebătoare, în fața ei era Radu.

— Mă iartă dacă te turbur din lucru, domniță Dana, dar am venit să-mi iau rămas bun...!

Fata surîse cu tristețe și răspunse:

— Am aflat de slujba cu care te-a cinstit vodă! Căpitan de oaste e ceva, jupîn Radule... La mai mare îți urez din tot sufletul.

— Să te-audă Cel de sus! Acum însă, grăi de astă dată Radu cu o neașteptată îndrăzneală și nerăbdare, acum cred că-i pot vorbi tatălui domniei-tale... despre noi doi pe șleau, neted!

— Mi-e teamă! E așa de îndîrjit! Mai așteaptă, rogu-te!

— Ba nu, domniță! Trebuie s-o lămurim acum, ca să știu ce-mi rămîne de făcut! Chiar acum mă duc la dînsul!

— Radule, nu, nu încă.

Dar tînărul nu mai răspunse, urcă în grabă scările și pătrunse în odaia bătrînului sfetnic.

— Sărutăm dreapta, cinstite boierule!

Lațcu mormăi ceva ce voia a fi bună ziua. Apoi ridică la el ochii întrebători.

— Am venit să-mi iau rămas bun!

— Mergi sănătos!

— Și mai am a spune ceva, măria ta! Și anume că, după cum bine știi, preacinstita fiica a domniei tale, Dana, îmi este tare dragă și te rog să mi-o dai de soție!

Bătrînul rămase ca trăsnit. Nu se aștepta la o asemenea îndrăzneță cerere. Fu cîteva clipe descumpănit; nu știa ce să facă: să se înfurie, sau să se stăpînească? Acum în fața lui era căpitanul de oaste Radu Bradu și nu oșteanul său. Rîse cam cu gura altuia și răspunse molcom, batjocoritor:

— Ți-o dau, căpitane...

— Mi-o dai?! țipă fericit Radu.

— Ți-o dau... cînd ai să-mi aduci inelul de aur cu smaragd de pe mîna lui Dragoș-Vodă!

Radu se-ncruntă de acest joc al bătrînului și grăi:

— Dar cum o să ajung eu vreodată să am acest prețios inel din strămoși al măriei sale Dragoș-Vodă?! Asta e cu neputință!

— La fel ca și Dana să-ți fie soață, căpitane Radule!

Casa din Baia, unde trăgea boierul Bale, cînd treburile ce le avea la domnie îi cereau să fie în cetatea de scaun, nu era prea arătoasă, dar avea în față o grădină mare și bogată, plină cu tot soiul de pomi roditori și flori cu nemiluita. Își alesese într-adins această locuință, pentru că putea să vadă bine de la fereastră pe aceia care-i intrau în curte și mai ales să-i împiedice ușor de a veni în casă la nevoie, dacă sosirea lor nu era dorită.

Radu găsi poarta deschisă și cîinii legați. Nici pomeneală de vreun slujitor, nici în preajma casei, nici la cuhne și nici la grajduri.

— Măi, să fie! se miră Radu, s-ar spune că spre a te păzi bine, trebuie să te lipsești mai întîi de paznici. Boierul Bale nu vrea să vadă și să știe nimeni de venirea mea? Sau pe altcineva vrea el să-l ferească de a fi văzut?! Să fiu cu mare băgare de seamă: aci nu se petrec lucruri curate!

Cît îl năpădiseră aceste gînduri, îi fu destul ca să ajungă la ușa casei ce se deschise ușor, fără a scîrțîi, de cum puse mîna pe clanța groasă și grea de fier. Și-n fața lui se ivi surîzător chiar stăpînul casei, boierul Bale, care-i spuse:

— Bine ai venit, căpitane Radule!

— Bună seara, boierule, și bine te-am găsit! Ai și aflat?

— De azi-dimineață pînă acum? Măcar că ți se cuvenea mai mult după lupta de deunăzi cu tătarii.

Radu dădu din cap cu amărăciune:

— Așa socoteam și eu, boierule! Dar și Dragoș-Vodă, ca și fostul meu stăpîn... Au crezut că dacă mă face căpitan de oaste o să mă socotesesc în al nouălea cer! He, he, știu eu ce le-ar trebui ăstora, oftă el.

Bale stătu puțin la îndoială: „Oare, cugetă el, ceea ce spune Radu e adevărat, sau se preface?” Și-l întrebă neted:

— Ascultă, căpitan Radule, mă iartă că sînt nevoit să m-amestec în trebile domniei tale de suflet. Dar cum se potrivește dragostea ce o ai pentru Dana, fiica Lațcului, cu ura ce o arăți pentru tată-său?

Radu își ridică fruntea, îl privi țintă pe Bale și rosti, strîmbîndu-și buzele într-un rînjit de mînie:

— Află, cinstite boierule, că eu trebuie să-mi iau gîndul de la această fată, care, după cum mi-a dat a-nțelege tată-său, nu-i de nasul meu!

— Cum așa?! vroi să afle mai mult Bale.

— Cbiar astăzi, după ce vodă m-a făcut căpitan de oaste, am crezut că i-o pot cere pe fie-sa de soție... Știi ce mi-a răspuns? Că mi-o va da atunci cînd îi voi aduce inelul de pe mîna lui Dragoș-Vodă!

— Ha, ha, rîse Bale, adică niciodată. Și-a cam bătut joc de domnia ta, căpitane!

— Ce cam? Și-a bătut joc bine! Asta, după ce m-a trimis în primejdie de moarte să i-l aduc pe Trăsnet și după ce m-a pus la butuc! Și ai mai vrea să-i iubesc? strigă Radu înfuriat. M-am acrit de ei și de Dragoș cu bunătatea lui socotită ca de mere pădurețe, boierule, așa să știi!

Bale nu mai spuse nimic, ci, deschizînd ușa grea de stejar, îl pofti pe Radu într-o încăpere mică, unde se mai aflau doi bărbați între două vîrste.

După ce se așezară în jilțuri. Bale grăi:

— Iubiții mei oaspeți, dumnealui este bine cunoscutul oștean Radu Bradu, de astăzi căpitan de oaste, totuși un mare nedreptățit atît de către fostul său stăpîn, Lațcu, cît și de către acela care se află în fruntea țării. Eu îl urmăresc de mult și mi-am dat seama că dumnealui este omul care ne trebuie!

Radu își stăpîni tresărirea ce-l încercase o clipă și grăi hotărît:

— Așa e, boierule! Dar asta numai dacă mi se va da răsplata ce o merit. Eu, boierule, nu voi bani, ci să m-ajuti să fiu și eu în această țară, dacă socotești că mi se cuvine, ceva mai mult decît un căpitan de oaste!

— Vei fi maimarele căpitanilor de oaste din Moldova! Și ți-o spun că asta numai de mîna ta atîrnă!

Radu se ridică, bătut cu pumnul în masă și spuse cu ochii în flăcări!

— Sînt omul măriei tale cu trup și suflet! Poruncește și voi aduce la îndeplinire totul, dacă-mi stă în putință!

— Îți stă, Radule. Dar vreau să știi că nu sîntem singuri în această luptă ce o vom purta pentru fericirea țării noastre. Cum ți-ai dat și tu seama, după

sfetnicii de taină ce și-i alege nu Dragoș-Vodă este cel mai potrivit să cîrmuiască Moldova...

— Și nici marele său sfetnic Lațcu! adăugă Radu mînios, luîndu-i cuvîntul.

— Precum ai spus. Așa dară, vom căta să-i înlăturăm pe acești doi neisprăviți cît mai degrabă, spre a-i da țării un domn într-adevăr vrednic de ea!

— Și bine ar fi ca acela să fie cine știu eu! făcu Radu, zîmbind către Bale.

— S-ar putea să ți se îplinească dorința, căpitane. După ce tu vei face ce-ți vom cere, iată de cine vom fi întăriți.

Și Bale deschise o ușă tainică, ce nici nu se bănuia a fi în perete, și în odaie intră un tătar, după înfățișare una din căpeteniile oștirii tătarăști.

— Dumnealui — spuse Bale — este trimisul hanului Ghirai, care a primit bucuros să ne ajute, ca să-l ajutăm cîndva și noi la nevoie. Și la un loc ascuns, numai de noi știut, așteaptă oastea prietenă semnul nostru!

— De-i așa, nimic nu ne poate întoarce din cale! strigă Radu plin de bucurie. Și gîndurile mele vor fi de asemenea îndeplinite. Spuneți ce trebuie să fac, spre a-mi lua din timp toate măsurile?

— După cum am aflat, se pregătește peste cîteva zile, o nouă vînătoare, că Dragoș-Vodă e mai mult vînător, decît domnitor! rîse batjocoritor Bale, iar toți ceilalți îi ținură hangul. La această vînătoare domnească, știu că lui Dragoș-Vodă îi place a-l avea lîngă el — și aci Bale își țuguie buzele iarăși a batjocură — pe marele sfetnic între sfetnici, Lațcu...

— Așa e, boierule! întări Radu,

— Ce-ți cerem noi? Să faci în așa fel la vînătoare, ca să-i răzlețești pe cei doi buni prieteni de ceata celorlalți vînători... să-i îndepartezi, să-i atragi către un loc de prăpastie, iar noi ne vom ivi la timp potrivit, spre a le face vînt în adîncul genunii... și Dumnezeu să-i ierte!

— Amin! glăsui Radu rîzînd. Ce-mi cereți este cît se poate de ușor. Dar mai întîi să știm codrii pe unde se va face vînătoarea, să ne gîndim bine ce locuri sînt mai prielnice pentru buna aducere la îndeplinire a planului nostru, că de vom da greș cumva, moartea ni s-a tras tuturor!

— Tînăr ești, Radule, dar ai grăit cu înțelepciunea unui bătrîn!

Tînărul căpitan tăcu cîteva clipe, parcă furat de gînduri. Bale îl întrebă îngrijorat:

— De ce ai rămas așa?

— Mă gîndesc — spuse Radu rar — dacă n-ar fi bine să-i ajutăm pe cei doi să păsească în genune, dîndu-le ghes cu două săgeți bine ținute din depărtare...

— Să ne mai gîndim... și om vedea care va rămîne ultima hotărîre!

Munții răsunau de buciume și sunete prelungi și tremurătoare de corn. Bătăiașii goneau vînatul înspăimîntat către poiana luminoasă înconjurată de fagi, cu coroanele larg desfăcute și umbroase. În partea dinspre apus se așteptau trei vînători: doi, în puterea vîrstei, bine legați, iar al treilea, tînăr și subțire. Aceștia erau Dragoș-Vodă, marele sfetnic Lațcu și căpitanul Radu. Pe lîngă ei se tot învîrteau boierul Bale și încă vreo trei boiernași, care luau parte pentru întîia oară la o vînătoare domnească, aceasta în urma rugăminții călduroase a lui Bale către Dragoș-Vodă.

Dar puțin mai sus, într-o peșteră ascunsă de o perdea deasă de brazi, aștepta o oaste pregătită de boierul Bale, să iasă cînd o auzi trei sunete scurte de corn. Făcuse aceasta, după ce se sfătuisese îndelung cu Radu, cu tătarul trimis de han și cu prietenii săi, dușmani de moarte ai voievodului Moldovei.

Radu îi spusese că nu e bine ca oastea, ce urma să desăvîrșească cele începute de ei, să fie adăpostită în pădure, la vederea oricui. Așa, în gura peșterii, nu se uita nimeni, și oștenii puteau să aștepte nestingheriți semnul hotărît.

Iată însă că, îndată după intrarea în peșteră a oștenilor lui Bale, deasupra stîncii de la intrare se iviră ca prin farmec, din necunoscut, vreo zece bărbați tot unul și unul, înarmați pînă-n dinți și fiecare purtînd câte un brad în brațe.

În poiană, Dragoș-Vodă dete semnul de începere al vînătorii, săgetînd primul căprior ce-i trecu pe dinainte. Domnul se aplecă să vadă mai bine de cîți ani este după cornițe, cînd deodată boierul Bale puse cornul la gură, sună scurt de trei ori, apoi se repezi cu spada scoasă la vodă, iar slujitorii ce-l însoțeau porniră de asemenea cu spadele asupra lui Dragoș-Vodă și a lui Lațcu. Dar în aceeași frîntură de clipă, Radu, ducîndu-și degetele la gură, scoase un șuiurat înfiorător și cu palele în amîndouă mîinile se ridică pe cal în picioare; sărind pe deasupra lui Vodă, căzu drept în fața lui Bale, căruia îi reteză capul dintr-o lovitură, iar calul acestuia, nechezînd înspăimîntat, porni în goană cu călărețul descăpățînat, bălăbănindu-se în șa.

Apoi, Radu îl îmbrînci pe Dragoș-Vodă într-o tufă și sări în apărarea lui Lațcu. Din două lovituri isprăvi cu ceilalți patru oșteni dușmani.

Toate acestea se petrecuseră fulgerător, așa încît, atunci cînd sosi oastea lui Dragoș, ce era ascunsă în brădet, treaba se terminase.

Dragos-Vodă veni rîzînd spre Radu și-l îmbrățișa cu dragoste:

— Dar cum se face, căpitan Radule, că oastea lui Bale, despre care mi-ai spus, nu s-a arătat la al treilea sunet de corn?

— Se află prinsă ca-n oală. Am avut eu grijă să pun la gura peșterii zece vînători de-ai mei, care i-au astupat cu trunchiuri de brazi și au înțepat cu sulite pe cei ce au îndrăznit să iasă. Acum ești încredințat, măria ta, ce urmărea jivina aceea spurcată de Bale, pe care iată-l prăbușit mai încolo cu

gîtul tăiat, pascănd iarbă verde? L-ai văzut cum se năpustise asupra măriei tale? Și credea că în aceeași clipă am să sar și eu să-ți iau viața, așa după cum ne înțeleserăm!

Domnul, cu ochii scăldați în lacrimi, îl îmbrățișa din nou pe Radu și-l strînse cu putere, sărutîndu-l pe amîndoi obrajii și spunîndu-i:

— Radule, fratele meu, cum să-ți mulțămesc că mi-ai scăpat viața? De nu erai tu, acum mă aflu eu în locul lui Bale.

Radu zîmbi fericit și răspunse cu sfială:

— Slăvite doamne, oare vorbele ce mi le-ai rostit, făcîndu-mi marea cinste de a-mi spune „frate” și faptul că l-am păstrat țării în viață pe voievodul său nu e destulă răsplată?

— Nu, Radule, grăi vodă cu tărie, nu! Se cade a-ți răsplăti și în altfel marea ta dragoste și credință!

Și vodă își privi spada, apoi cordonul cu cataramă de aur, junghiul vînătoresc cu plasele de aur încrustate cu pietre scumpe. Dădu din cap, spunîndu-și sieși: „Nu!” Deodată își trase din deget inelul de aur cu smaragd și, întinzîndu-l lui Radu, îi spuse:

— Iată, mult iubitul meu, căpitan Radule, îți dăruiesc această podoabă de mare preț ce o am, după cum bine știi, de la preavestitul împărat Ioniță al românilor și bulgarilor, și să-l porți sănătos, să-ți aducă norocul dorit și să te străduiești prin vitejia ta a-l merita toată viața ce-ți stă înaintea!

Un freamăt de glasuri ce-l întrecea pe acela al frunzelor din codru se auzi în poiana înțesată de vînători. Boierul Lațcu holbase ochii cît cepele și nu-i venea să creadă ce vede. Iar Radu își scutură capul, își plimbă mîna peste fața-i lac de sudoare, se ciupi de degete și se încredința în cele din urmă că totuși nu visează. Apoi întrebă, adînc uimit:

— Mărite doamne, nu e prea mult? Acest inel, purtat pînă acum numai de oameni încoronați, să fie pus în degetul unui oștean ca mine, fie el și căpitan de oaste?

— Radule, îl muștră Dragoș-Vodă, vrei și mă superi acum? Dacă nu erai tu, acest inel își pierdea orice preț pentru mine. Așa, el este acum al aceluia ce a scăpat viața unui cap încoronat Și e mult! Primește-l dară cu aceeași dragoste cu care eu ți-l dăruiesc!

Radu își întinse mîna dreaptă către vodă, iar ochii și-i aținti pătrunzător asupra boierului Lațcu, care rămăsese ca prostit! Vodă îi puse lui Radu inelul în deget, apoi vru să-l îmbrățișeze pentru a treia oară, dar tînărui căpitan se lăsă în genunchi și, prinzîndu-i dreapta domnului, i-o sărută cu adîncă recunoștință și evlavie. Apoi se întoarse la locu-i, puțin întristat.

— Se pare că nu ești prea bucuros de darul ce ți-am făcut, Radule? băgă de seamă vodă.

Privindu-l descumpănit, căpitanul răspunse răspicat:

— Așa este, doamne, nu sînt prea bucuros; dar alta e pricina, decât aceea ce o crede măria ta!

— Doresc să aflu neîntîrziat această pricină!

Radu îl privi din nou pe boierul Lațcu, care-i făcu un semn tainic cu mîna. Dragoș-Vodă, deși se uita drept înainte, văzu semnul cu coada ochiului și, încruntîndu-se puțin, grăi:

— Aci este ceva la mijloc. Vreau să nu mi se ascundă nimic, dar nimic. Ai înțeles, căpitan Radule?

— Ascult și mă supun, slăvite doamne! răspunse oftînd tînărul. Iată pricina pentru care nu m-am putut bucura de acest neprețuit dar, așa după cum am simțit eu într-adevăr și după cum s-ar fi convenit! Sînt câțiva ani bunișori de cînd mă aflu în slujba boierului Lațcu. Și lumina vieții mele aspre de oștean a fost în tot acest timp preacinstita și frumoasa fiică a marelui sfetnic. Am cătat a-i sluji stăpînului meu cu toată dragostea și credința, neprecupețindu-mi viața chiar.

— Le știm toate acestea! îl întrerupse Dragoș-Vodă.

— Păstrînd această dragoste fără de prihană în sufletul meu, am visat și eu, ca orice tînăr, la aleasa inimii mele și, după multe chinuri și îndoieli, abia cînd măria ta m-ai investit căpitan de oaste, am cutezat a i-o cere pe jupînița Dana de soție.

— Și?

— Și boierul Lațcu mi-a răspuns răs-picat că o să mi-o dea cînd îi voi aduce inelul ce împodobește mîna măriei tale, prea înălțate, doamne; adică, precît socoteam eu pe atunci, niciodată! Cum aș fi putut cuteza eu să cred, și cum s-ar fi putut vreodată ca acest inel să fie în mîna mea... să fie al meu, și eu să-l duc boierului Lațcu?

Domnul își ridică sprîncenele cu adîncă mirare și se uită întrebător la Lațcu, nevenindu-i să creadă cele auzite. Dar acesta își plecă ochii și nu îndrăzni să-i înfrunte privirile. Dragoș-Vodă rîse către Radu și-i grăi cu blîndețe:

— Iată, căpitan Radule, că în viață ne putem aștepta și la lucruri neașteptate totuși.

— Așa-i, strălucite stăpîne! Și acum, iată de ce bucuria mi-a fost pe jumătate, că... nu mă prea îndur să-i dau inelul acesta de două ori prețios și scump pentru mine: că a fost purtat de împărații Asănești și apoi de măria ta. Mă găsesc în grea cumpănă și nu știu cum s-o scot la capăt, numai să pot păstra inelul ce mi l-a dăruit domnul meu.

Un freamăt de neliniște se ridică din mijlocul vînătorilor. Dragoș-Vodă ridică mîna și spuse:

— Bănuiesc din ce pricină se lasă greu boierul nostru Lațcu, dar aci eu nu mai am nici o putere. Părintele este liber să hotărască, în deplină

înțelegere cu fiica sa, care va fi cinstita mea fină. Dar eu socotesc că inelul ce ți-am dăruit, căpitan Radule, nu-i de ajuns, întrucît el, nefiind un inel fermecat din basme, nici nu te poate face nevăzut, nici bogăție la poruncă nu-ți poate aduce! Acum, boierul Lațcu este legat de tine prin făgăduiala ce ți-a făcut, de-i vei aduce inelul. Îl văd că încă șade pe gînduri și-l ghicesc. Și ca să-ți răsplătesc cum se cuvine vitejia și credința de care ai dat dovadă, să știi că de azi înainte ești căpetenia căpitanilor de oști ale Moldovei și te socotesc mîna mea dreaptă!

Proaspătul căpitan căzu în genunchi dinaintea domnului și-i sărută din nou mîna. Domnul îl ridică și-l îmbrățișă, sărutîndu-l pe amîndoi obrazii.

Apoi, privindu-l pe Lațcu cu adînc înțeles, îi grăi!

— Domnia ta, boier Lațcule, nu ai nimica de spus în această fericită împrejurare?

Lațcu zîmbi și răspunse grăbit:

— Ba da, măria-ta! Inelul ce mi se cuvine i-l dăruiesc marelui căpitan Radu Bradu ca dar de nuntă din partea mea! Și luîndu-l de braț pe Radu, îi grăi cu nespusă blîndețe: Hai, ginere, că Dana ne-o fi așteptînd cu sufletul la gură!

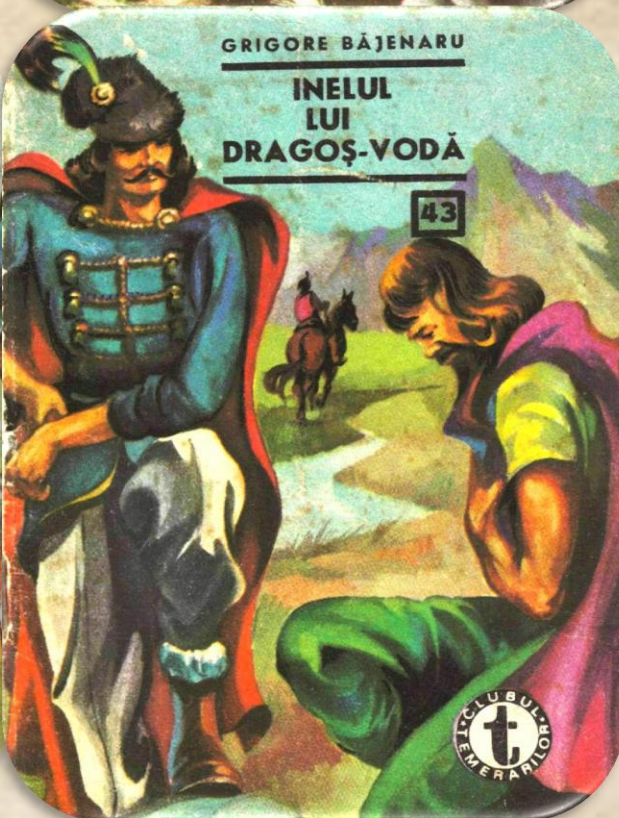
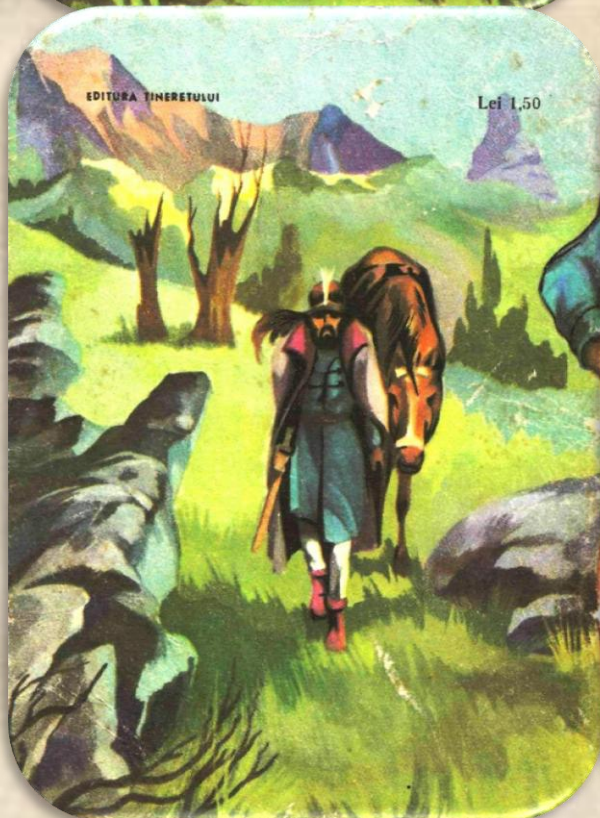
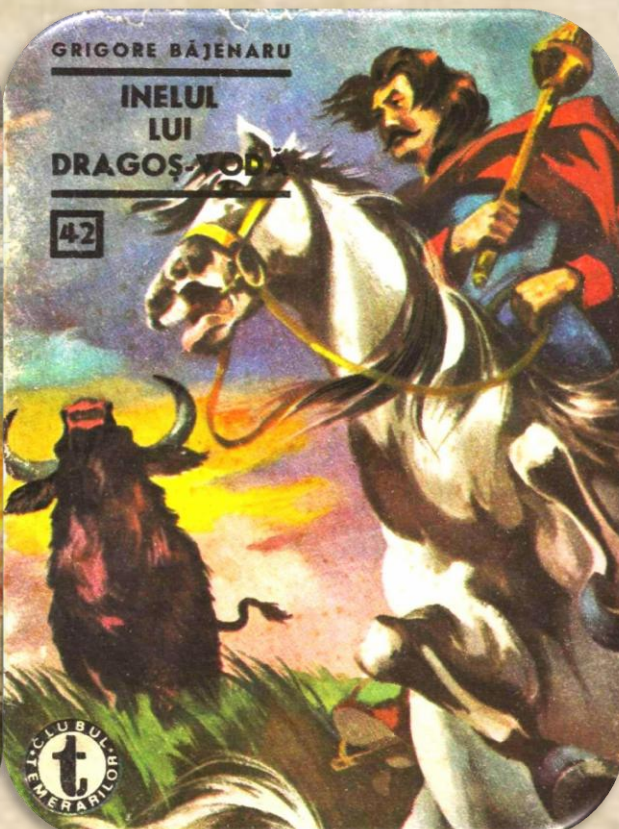
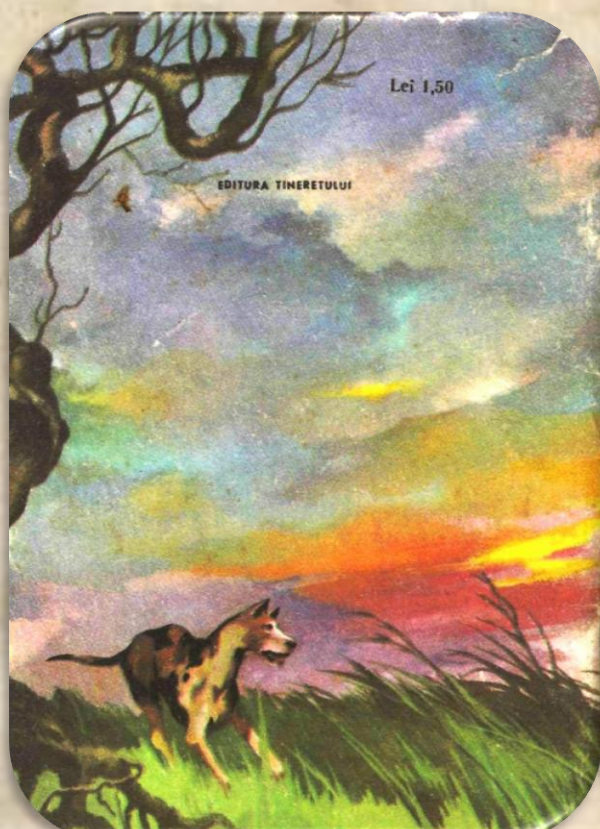
Radu îi sărută dreapta apăsă și-i răspunse fericit:

— Hai, tată socrule! Tot pe voia domniei tale a fost, că iată, la nuntă voi veni călare pe Fulger, dar nu ca vornicel, ci ca cinstit mire!

CUPRINS

CAPITOLUL I	3
În care aflăm de unde are voievodul Dragoș din Maramureș un prea frumos inel de aur cu piatră de smaragd, ce oglindește parcă tot verdele pădurilor, și mai cunoaștem și o mică taină de dragoste	3
CAPITOLUL II.....	7
Se povestește despre două mari vânători ale lui Dragoș-Vodă și-ale însoțitorilor săi	7
CAPITOLUL III	22
Spre zări de țară nouă	22
CAPITOLUL IV	28
Primăvară nouă între două suflete	28
CAPITOLUL V	36
Fuga	36
CAPITOLUL VI	51
Viața lui Dragoș-Vodă în grea cumpănă	51

DE ACELAȘI AUTOR

1. „Din țara basmelor” — povești, Edit. Cartea Românească, 1924
2. „Mintea și Norocul” — povești, Edit. Gorjan, 1943
3. „Orologiul împăratului” — povești, Edit. Tineretului, 1957
4. „Cișmigiu et Comp. — roman umoristic de amintiri, Edit. Tineretului, 1969, ediția a III-a
5. „Hora anotimpurilor” «— versuri pentru copii, Edit. Crai Nou, 1945
6. „Cu trenul” — versuri pentru copii, Edit. Socec, 1947
7. „Cei trei ștrengari” — versuri pentru copii, Edit. Socec, 1947
8. „Ocupațiile micuților” — versuri pentru copii, Edit. Socec, 1947
9. „Comoara” — comedie, Edit. CEC, 1948
10. „Inelul lui Dragoș Vodă” — povestire istorică, Edit. Tineretului, 1968
11. „Cerbii lui Mihai Vodă” — roman istoric, Edit. Tineretului, 1968
12. „Taina lui Mircea Voievod” — roman istoric, Edit. Ion Creanga, 1970

EDITURA TINERETULUI

Copertile originale de DUMITRU IONESCU

Apărut 1968.

Tiparul executat la

Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii”

Piața Scînteii nr. 1 - București

Republica Socialistă România

